FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

0806-ARH 162
Datum 13. 10 20 godine

Dijan. Nijeci fakultet
Oglasne ploče - Web
Sluzbo u nastavi
13.10.2020 godine

SYLLABUS

Odsjek	Historija, Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Uvod u arheologiju 1				
Šifra/kod	FIL ARH 131	Status (obavezni ili izborni)	Obavezan	ECTS	7 (Arheologija i druga studijska grupa ECTS 3)
Ciklus studija	I	Semestar	1.	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/Hrvatski/Srpski				
Nastavnik	Ime i prezime	prof.dr.Adnan Kaljanac			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Jesenko Hadžihasanović, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: jesenko.hadzihasanovic@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 3; seminar 1; vježbe 2 Druga studijska grupa: predavanja 2, seminar 0, vježbe 1.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet daje pregled općih saznanja o arheologiji kao naučnoj disciplini, o prvim počecima arheologije i njenom razvoju do njene uspostave kao znanstvene, a konačno i samostalne znanosti. Predmet daje pregled od najstarijih poznatih početaka ljudskog interesa za prošlost i prvih pokušaja njenog objašnjenja do početaka prosvjetiteljstva i prvih znanstvenih začetaka u arheološkoj metodologiji. Uspostavom znanstvenog pristupa započinje i razvoj arheološke metodologije, terenskih istraživanja, razvoja periodizacija i hronoloških sistema kroz XIX i XX stoljeće. Predmet također daje pregled utjecaja pomoćnih naučnih disciplina (paleontologije, geologije, paleoklimatologije, paleoetnologije, antropologije i sl.) te prirodoznanstvenih metoda na razvoj arheološke znanosti.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je predmeta da studenta upozna s glavnim procesima kulturnohistorijskog razvoja i razvoja ljudskog društva od prethistorije do srednjeg vijeka, da student pravilno shvati pojam arheologije kao nauke, čime se ona bavi, kojim metodama te kako je tekao historijski razvoj različitih metodoloških pristupa i kako su isti utjecali na formiranje moderne arheologije kao samostalne znanosti.				
Ishodi učenja	Student će: – moći opisati historijat arheologije kao nauke – nabrojati i opisati osnovne karakteristike arheoloških naučnih poddisciplina, kao i pomoćnih arheoloških naučnih disciplina – opisati različite metode i metodološke pristupe koji se koriste u arheologijiopisati glavne proce kulturnohistorijskog razvoja od prethistorije do danas				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje studenata sa literaturom. Prva poimanja prošlosti u Mezopotamiji, Grčkoj, Rimu i Kini.
2.	Poimanje prošlosti tokom srednjega vijeka.
3.	Mjesto religije u srednjovjekovnom pogledu na prošlost i budućnost.
4.	Novi pogled na stari svijet. Dostignuća humanizma i rensesanse i promjena poimanja prošlosti u Evropi.
5.	Pojava prosvjetiteljstva i antivarizma u Evropi, te prvih učenih društava, prije svega Diletanata.
6.	Grand Tour i njegova uloga u tadašnjem poimanju grčkog i rimskog nasljeđa.
7.	Doba romantizma i potrage za paganskom prošlosti Evropskih nacija.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Christian Jürgen Thomsen i troperiodni sistem
10.	Difuzionizam kao ideja u arheološkoj nauci
11.	Život, djelo i uticaj Heinricha Schliemanna na arheologiju
12.	Kulturno-historijski pristup u arheologiji.
13.	Prošlost u službi rase, Gustaf Kossinna i kulturni krugovi.
14.	Procesualna arheologija ili New Archaeology.
15.	Post-procesualna arheologija.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>

Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji.
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>B oj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Izrada rada na zadanu temu</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Izrada eseja na zadanu temu:
Pisanje eseja o temema vezanim za materiju koja se obrađuje tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra

</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:</td></tr>
</table>

	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Balme, J. (Ed.), Pateron, A. (Ed.), Archaeology in Practice, A Student Guide to Archaeological Analyses, Oxford, 2006. 2. Bradley R., The Past in Prehistoric Societies, Routledge, New York 2009. 3. Čović, B., Od Butmira do Ilira, Sarajevo, 1976. 4. Diaz-Andreu, M., A World History of Nineteenth-Century Archaeology, Nationalism, Colonialism, and the Past, Oxford, 2007. 5. Dyson, S. L., In Pursuit of Ancient Pasts, A History of Classical Archaeology in the Nineteenth and Twentieth Centuries, New Haven & London, 2006. 6. Grin, K., Uvod u arheologiju, Beograd, 2003. 7. Sklenar, K., Archaeology in Central Europe: the First 500 Years, New York, 1983. 8. Težak-Gregl, T., Uvod u prapovijesnu arheologiju, Zagreb, 2011.
	Dodatna 1. Harris, E. C., Principles of Archaeological Stratigraphy, London, 1989. 2. Mumford, L., Grad u historiji, Zagreb, 1988. 3. Renfrew, C., Bahn, P., Archaeology: theory, methods and practice, London, 1991. 4. Suić, M., Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb, 1976.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

Odsjek	Historija, Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Paleolit i mezolit				
Šifra/kod	FIL ARH 101	Status (obavezni ili izborni)	Obavezan	ECTS	7 (Arheologija i druga studijska grupa ECTS 3)
Ciklus studija	I	Semestar	1.	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/Hrvatski/Srpski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr.Adnan Kaljanac			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Elma Hantalašević, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: elma.hantalasevic@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar 0; vježbe 3 Druga studijska grupa: predavanja 2, seminar 0, vježbe 0.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet upoznaje studenta sa osnovama geološke prošlosti zemlje sa posebnim osvrtom na paleolklimatske i paleogeografske promjene u kvartaru, pleistocensku floru i kvartarnu faunu. Predmet prezentira određene cjeline: prirodni okviri u kvartaru; evolucija čovjeka; prvi hominini; Australopitecini; rod *Homo*; mineralne sirovine i pojava materijalne kulture; tehnologija obrade kamenog i koštanog alata; osnovne karakteristike kamenog i koštanog alata; paleolitske kulture Evrope; značajna nalazišta;pojava zagrobnog kulta i umjetničko stvaralaštvo. Osim toga, student se upoznaje sa osnovnim obilježjima epohe mezolita, kao što je pojava mikrolitskog oruđa, mikrolitske kulture i njihova obilježja.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet upoznaje studenta s teorijama o nastanku čovjeka i o njegovom razvoju, upoznaje ga s geološko-klimatološkim prilikama koje su, uz biljni i životinjski svijet, diktirale razvoj života pračovjeka u doba paleolita i mezolita.				
Ishodi učenja	Student će: • povezati glacijale i integlacijale sa evolucijom ljudskog roda • moći navesti vrste Austalopitecina, roda *Homo* i njihove karakteristike • moći opisati kameni i koštani alat, standardnu klasifikaciju i stukovne nazive, te terminologiju obrade kamenog i koštanog alata • znati glavne paleolitske kulture Evrope • biti upoznat sa prvim pojavama ideja o zagrobnom životu i umjetnosti i znati prepoznati mezolitski arheološki materijal				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje studenata sa literaturom. Pregled historijskog razvoja prahistorijske arheologije s posebnim osvrtom na paleolit i mezolit.
2.	Geološka podjela Zemljine prošlosti. Glacijacije i interglacijacije u Evropi u posljednjem geološkom razdoblju Zemljine prošlosti.
3.	Teorije o nastanku čovjeka. Darwinova teorija evolucije. Prva otkrića.
4.	Australopitecini i rod Homo – nastanak, biološke karakteristike, podjele.
5.	Donji i srednji paleolit: osnovne karakteristike, geološke i hidroklimatske osobitosti.
6.	Musterijenska kultura, nositelji musterijenske kulture, rasprostiranje, najznačajniji lokaliteti, litička proizvodnja. Zagrobni kult nositelja musterijenske kulture.
7.	Šatelperonijenska i seletijenska kultura: nositelji, rasprostiranje, najznačajniji lokaliteti, litička proizvodnja, zagrobni kult.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Gornji paleolit: orinjasijenska, gravetijenska, solitrejenska i magdalenijenska kultura.
10.	Umjetnost gornjeg paleolita. Franko – kantabrijska pećinska umjetnost. Paleolitske Venere.
11.	Srednji i gornji paleolit panonske regije u BiH – lokaliteti, litička i koštana proizvodnja. Gornji paleolit jadranske regije u BiH.
12.	Mezolit: osnovne karakteristike, geološke i hidroklimatske osobitosti, hronologija, socio – kulturne promjene, tehnologija izrade mezolitskih sječiva.
13.	Najznačajnije mezolitske kulture u Evropi - rasprostiranje, najznačajniji lokaliteti, litička i koštana proizvodnja, duhovna kultura.
14.	Metode datiranja paleolitskih i mezolitskih artefakata na osnovu stratigrafije, tipologije, geoloških slojeva, proučavanja sedimenata na dnu okeana, analize polena.
15.	Apsolutne metode datiranja paleolitskih i mezolitskih artefakata.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>

- Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
- Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima u grupama koje broje do 25 studenata, uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi, u učionic
- Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji.
- U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>50</td><td>50</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100 %</td></tr>
</table>

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivnost tokom nastavnog procesa:
  Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
- Parcijalna provjera znanja:
  Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
- Završna provjera znanja:
  Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra

</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>

Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;

</td></tr>
</table>

	d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Janković, I., Karavanić, I., Osvit čovječanstva. Početci našega biološkog i kulturnog razvoja. Zagreb, 2009. 2. Karavanić, I., Život neandertalaca, 2. promijenjeno izdanje. Zagreb, 2006. 3. Brodar, S., Paleolitik, u: Enciklopedija Jugoslavije, sv. 6. 4. Dimitrijević, S., Težak Gregal, T., Majnarić-Pandžić, N., Prapovijest, Zagreb, 1998. 5. Basler, Đ., Paleolitske kulture u jadranskoj regiji Jugoslavije, u: Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, XXXVIII, Sarajevo, 1983. 6. Natzmer, G. V., Prethistorijske kulture, Zagreb, 1966. 7. Powell, T. G. E., Umetnost praistorije, Beograd, 1970. 8. Praistorija jugoslavenskih zemalja, knjiga I, paleolit i mezolit,Sarajevo, 1979.
	Dodatna 1. Augusta, J., Burijan, Z. Prethistorijski čovek, Beograd, 1966. 2. Batović, Š., Prvi paleolitski nalazi u sjevernoj Dalmaciji, u: Diadora, 3, Zadar, 1973. 3. Benac, A., Studije o kamenom i bakrenom dobu u sjeverozapadnom Balkanu, Sarajevo, 1964. 4. Hawkes, J., Preistorija, Historija čovječanstva, Zagreb, 1966. 5. Leroi, A., Gourhan, Religije prethistorije, Zagreb, 1968. 6. Malez, M. Paleolitik na području istočne obale Jadrana, u: Adriatica praehis. et antiqua, Zagreb, 1970. 7. Malez, M., Osnovne crte paleolitika i mezolitika u Hrvatskoj, Rad JAZU, Zagreb, 1979. 8. Radovčić, J., Dragutin Gorjanović – Kramberger i krapinski pračovjek, Zagreb, 1988. 9. Srejović, D., Lepenski vir, Beograd, 1969.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Arheološki praktikum 1</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL ARH 132</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezni</td><td>ECTS</td><td>4 (Druga studijska grupa ECTS 3)</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>I</td><td>Semestar</td><td>1.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr.Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Elma Hantalašević, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
elma.hantalasevic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja __0__; seminar __0__; vježbe: 2 sata
Druga studijska grupa: predavanja 0, seminar 0, vježbe 2.</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Predmet se sastoji iz dva dijela – teorijskog i praktičnog. U teorijskom dijelu student se upoznaje s osnovnim sadržajima arheologije kao nauke i metodama rada, to jest kako se organiziraju terenska istraživanja i šta im prethodi. Praktični dio nastave se izvodi na terenu ili muzeju ili na fakultetu, s tim da studenti sa svojim nastavnicima učestvuju na odgovarajućim iskopavanjima prahistorijskih, antičkih ili srednjovjekovnih lokaliteta ili rade na obradi arheološkog materijala iz navedenih perioda.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Uvesti studente u teorijsko i praktično znanje arheoloških istraživanja i terenskim radom upoznati ih s načinom na koji se obavljaju arheološka iskopavanja na prahistorijskim nalazištima iz kamenog doba.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Student će:
- naučiti osnovne termine korištene u arheologiji kamenog doba
- naučiti metodologiju rada na prahistorijskim lokalitetima
- upoznati se sa prahistorijskim arheološkim materijalom
- steći praktično iskustvo u arheologiji</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod u predmet arheološki praktikum i upoznavanje studenata sa literaturom.
2.	Osnovna arheološka terminologija s posebnim osvtom na arheološke lokalitete.
3.	Osnovna arheološka terminologija s posebnim osvrtom na alat potreban za terenska istraživanja
4.	Osnovna arheološka terminologija s posebnim osvrtom na materijal kamenog doba.
5.	Osnovna arheološka terminologija s posebnim osvrtom na materijal metalnog doba.
6.	Počeci arheoloških istraživanja u Evropi
7.	Počeci arheoloških istraživanja u Bosni i Hercegovini
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Arheološka iskopavanja paleolitskih lokaliteta u Evropi
10.	Arheološka iskopavanja paleolitskih lokaliteta u Bosni i Hercegovini
11.	Arheološka iskopavanja mezolitskih lokaliteta u Evropi
12.	Arhološka iskopavanja mezolitskih lokaliteta u Bosni i Hercegovini.
13.	Arheološka iskopavanaja neolitskih lokaliteta u Evropi.
14.	Arheološka iskopavanaja neolitskih lokaliteta u Bosni i Hercegovini.
15.	Praktični rad sa prahistorijskim arheološkim materijalom.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>

Održavanje nastave će biti realizovano u učionicama u grupama koje broje do 25 studenata, uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Studentima će biti omogućen pristup prahistorijskom arheološkom materijalu.
U slučaju arheoloških iskopavanja, studentima će biti omogućena praktična primjena znanja na terenu.
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10 %</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40 %</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Završni ispit</td><td>50</td><td>50 %</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivno učestvovanje i zalaganja u nastavi nosi određen broj bodova
Polusemestralni ispit
Završni ispit

</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
</td></tr>
</table>

Literatura	*Obavezna* 1. Arheološki leksokon BiH, Sarajevo 1988. 2. Srejović D., Arheološki leksikon, Beograd 1997. 3. Barker, Ph., Tehnike arheološkog iskopavanja, Katalozi i monografije 8, Split, 2000. 4. Greene, K., Archaeology, An Introduction, London, 2001. 5. Harris, E. C., Načela arheološke stratigrafije, Ljubljana, 1989. 6. Renfrew, C., Bahn, P., Archaeology (Theories, Methods and Practice), London, 2000.
	Dodatna 1. Dincauze, D., Environmental Archaeology, Cambridge, 2000. 2. Gosden, C., Anthropology & Archaeology, London, 1999. 3. Leute, U., Archaeometry, New York, 1987. 4. Orton, C., Sampling in Archaeology, Cambridge, 2001. 5. Roskams, S., Excavation, Cambridge, 2001 6. Rajkovača, T., Appleby, J., Kratki priručnik za arheološka iskopavanja
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

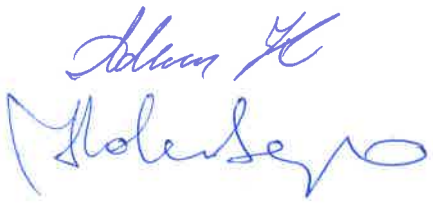

SYLLABUS

Odsjek	Historija, Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Neolit i eneolit Bosne i Hercegovine i okruženja				
Šifra/kod	FIL ARH 225	Status (obavezni ili izborni)	Obavezan	ECTS	ECTS 6 Druga studijska grupa ECTS 3
Ciklus studija	I	Semestar	3.	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/Hrvatski/Srpski				
Nastavnik	Ime i prezime	prof.dr.Adnan Kaljanac			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Jesenko Hadžihasanović, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: jesenko.hadzihasanovic@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar 1; vježbe 1 druga studijska grupa predavanja 2, seminar 0, vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet se sastoji od predavanja koja obuhvaćaju lokalitete neolitičkih i eneolitičkih kultura na području Bosne i Hercegovine, a koji su u korespondenciji sa lokalitetima izvan teritorija Bosne i Hercegovine. Riječ je o lokalitetima koji su u različitoj mjeri utjecali na razvoj neolitičkih i eneolitičkih lokaliteta na bosanskohercegovačkom prostoru i kao takve potrebno je da ih student bolje upozna.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je upoznati studenta s najvažnijim neolitičkim i eneolitičkim lokalitetima na prostoru Bosne i Hercegovine kako bi se pravilno shvatio proces života na bosanskohercegovačkom prostoru u razdoblju neolita i eneolita.				
Ishodi učenja	Student će: • razumjeti osnovne pojave u neolitu i eneolitu Bosne i Hercegovine • znati navesti nabitnije neolitske i eneolitske kulture sa područja Bosne i Hercegovine, te njima istovremene pojave u susjednim zemljama • znati prepoznati i razlikovati neolitski od eneolitskog arheološkog materijala pronađenom na području Bosne i Hercegovine				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje studenata sa literaturom. Opće klimatološke, geološke i kulturne prilike na prostoru BiH u ranom neolitu
2.	Starčevačka kultura: prostor rasprostiranja, keramička i litička proizvodnja, ekonomske i religijske prilike. Impresso kultura: prostor rasprostiranja, geneza, odnos sa jadranskim primorjem
3.	Starčevo – impresso kultura, prostor rasprostiranja, geneza, odnos sa supstratnim kulturama.
4.	Srednji neolit Bosne: kakanjska kultura - prostor rasprostiranja, geneza, odnos sa supstratnim kulturama.
5.	Istočnobosanska varijanta vinčanske kulture; prostor rasprostiranja, keramička i litička proizvodnja, ekonomske i religijske prilike.
6.	Srednji i kasni neolit Hercegovine
7.	Prodor danilske kulture u Hercegovinu i njen odnos sa kulturama u Bosni.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Kasni neolit Bosne – opće značajke
10.	Sopotska kultura u Bosni s posebnim osvrtom na lokalitete Donja Mahala i Donji Klakar
11.	Butmirska kultura - prostor rasprostiranja, geneza, odnos sa supstratnim kulturama
12.	Keramička i litička proizvodnja butmirske kulture. Ekonomske i religijske prilike butmirske kulture.
13.	Umjetnost istočnobosanske varijante vinčanske kulture i butmirske kulture s posebnim osvrtom na idoloplastiku.
14.	Hvarsko – lisičička kultura u Hercegovini - prostor rasprostiranja, geneza, odnos sa supstratnim kulturama, jadranskim primorjem i kulturama sa prostora centralne Bosne

15.	Opće klimatološke, geološke i kulturne prilike na prostoru BiH na prijelazu iz neolitika u eneolitik
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	• Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi. • Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi. • Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji. • U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost tokom nastavnog procesa	10	10
2.	Izrada rada na zadanu temu	10	10
3.	Parcijalna provjera znanja	40	40
4.	Završna provjera znanja	40	40
	Ukupno: 100 bodo a		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivnost tokom nastavnog procesa:
  Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
- Izrada rada na zadanu temu:

	Pisanje rada o temema vezanim za materiju koja se obrađuje tokom nastavnog procesa • Parcijalna provjera znanja: Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa • Završna provjera znanja: Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1.Benac, A., Završna istraživanja u pećini Hrustovači, Glasnik Zemaljskog muzeja, Sarajevo, 1948. 2.Benac, A., Neolitsko naselje u Lisičićima kod Konjica, Sarajevo, 1958. 3.Benac, A., Studije o kamenom i bakarnom dobu u sjeverozapadnom Balkanu, Sarajevo, 1964. 4.Benac, A., Obre II – neolitsko naselje butmirske kulture na Gornjem polju, u: Glasnik Zemaljskog muzeja,n.s.,XXVI, Sarajevo, 1971. 5. Benac, A., Obre I – neolitsko naselje starčevačko-impresso i kakanjske kulture na Raskršću, u: Glasnik Zemaljskog muzeja, n. s., XXVII-XXVIII, Sarajevo, 1973. 6. Čović, B., Od Butmira do Ilira(poglavlja o neolitiku i eneolitiku), Sarajevo, 1976. 7. Čović, B., Velika gradina u Varvari, u: Glasnik Zemaljskog muzeja, n.s. XXXII, Sarajevo, 1978. 8. Grupa autora: Kulturna istorija Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1986. 9. Marijanović, B., Eneolitik i eneolitičke kulture u Bosni i Hercegovini, Mostar, 2003. 10. Praistorija jugoslavenskih zemalja, II i III. Sarajevo, 1979. (tu je navedena sva potrebna literatura) 11. Grupa autora, Okolište 1 – Untersuchungen einer spätneolithischen Siedlungskammer in Zentralbosnien, Neolithikum und Chalkolithikum in Zentralbosnien 1, Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 228 (Bonn 2013) 12. Robert Hofmann, Okolište 2 – Spätneolithische Keramik und Siedlungsentwicklung in Zentralbosnien, Neolithikum und Chalkolithikum in Zentralbosnien 2, Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 243 (Bonn 2013)
	Dodatna 1.Batović, Š., Stariji neolit u Dalmaciji, Zadar, 1966 2. Marković, Č., Neolit Crne Gore, Beograd, 1985. 3. Novak, G., Grapčeva spilja, Zagreb, 1955. 4. Marijanović, B., Ravlića pećina, Mostar 2012.

Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historija, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Metalno doba Bosne i Hercegovine i okruženja 1</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL ARH 226</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezan</td><td>ECTS</td><td>ECTS 6
Druga studijska grupa ECTS 4</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>I</td><td>Semestar</td><td>3.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Položen ispit iz predmeta Metalno doba</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Jesenko Hadžihasanović, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail: jesenko.hadzihasanovic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja 2; seminar 1; vježbe 2
druga studijska grupa predavanja 2, seminar 0, vježbe 1</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Periodu brončanog doba jugoistočne Evrope pripada i bosanskohercegovački prostor, pa kao takav ne može se izdvojeno proučavati. Bosna i Hercegovina kao tranzitno područje ovog dijela Evrope, a onda kao rudno bogata zemlja, igrala je značajnu ulogu u razvoju metalnodobnih kultura Balkanskog prostora. S obzirom na pravce utjecaja koji su dolazili na bosanskohercegovački prostor, poseban značaj imaju kulture s područja Podunavlja, s jedne strane, i Mediterana, s druge strane. Upoznati studente sa periodizacijom brončanog doba jugoistočne Evrope, ostacima materijalne kulture II milenija p.n.e., genezom kultura brončanog doba od završetka eneolita do početka željeznog doba nakon turbulencija krajem prvog milenija p.n.e.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Upoznati studente s najvažnijim brončanodobnim kulturama zemalja jugoistočne Evrope i zapadnog Balkana koje su s onima koje su se razvijale na prostoru današnje Bosne i Hercegovine činile jedinstveno kulturno područje. Početak brončanog doba i različite teorije o porijeklu brončanodobnih populacija zapadnog Balkana (teorije o prapostojbini, porijeklo, jezik, značenje). Razvoj kultura brončanog doba, metalurgija i upotreba metala, drugi vidovi ostataka materijalne kulture zajednica brončanog doba na zapadnom Balkanu te njihova duhovna kultura i sepulkralni kultovi. Kontakti sa podunavskim, egejskim i italskim područjem.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Student će:
• biti upoznat sa najvažnijim kulturnim pojavama brončanog doba na području Bosne i Hercegovine i zapadnog Balkana
• znati opisati različite teorije porijekla brončanodobnih populacija zapadnog Balkana
• znati osnovni tok razvoja metalurgije bronzanog doba na zapadnom Balkanu
• moći opisati osnovne karakteristike duhovne i sepulkralne kulture na području zapadnog Balkana</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Najvažnije brončanodobne kulture jugoistočne Evrope i zapadnog Balkana.
2.	Različite teorije o porijeklu brončanodobnih populacija zapadnog Balkana.
3.	Kulturne promjene u brončanom dobu Evrope.
4.	Bosna i Hercegovina kao tranzitno područje ovog dijela Evrope i njena uloga u oblikovanju brončanog doba Balkanskog prostora.
5.	Kontakti s podunavskim, egejskim i italskim područjem.
6.	Ostaci materijalne kulture nakon drugog milenija p. n. e.
7.	Geneza kultura brončanog doba od završetka eneolita do početka željeznog doba nakon turbulencija krajem prvog milenija p. n. e.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Ostataci materijalne kulture zajednica brončanog doba na zapadnom Balkanu; duhovna kultura i sepulkralni kultovi.
10.	Cetinska kulturna grupa.
11.	Posuška kulturna grupa.
12.	Glasinačka kulturna grupa ranog i srednjeg brončanog doba.
13.	Glasinačka kulturna grupa kasnog brončanog doba.
14.	Fenomen ostava kasnog brončanog doba Bosne i Hercegovine i susjednih zemalja.
15.	Kontakti Bosne i Hercegovine i susjednih zemalja u brončanom dobu.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>

Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji.
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Izrada rada na zadanu temu</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završna pro jera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Izrada rada na zadanu temu:
Pisanje rada o temema vezanim za materiju koja se obrađuje tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Pismena i usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Pismena i usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra

</td></tr>
</table>

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Garašanin, M., Praistorija Srbije, Tom I, Beograd, 1973. 2. Govedarica, B., Rano bronzano doba na području istočnog Jadrana, Djela ANUBiH LVIII, CBI, Sarajevo, 1989. 3. Mirić M. (Hrsg.) Povijest umjetnosti u Hrvatskoj, Prapovijest, Zagreb, 1998. 4. Praistorija jugoslavenskih zemalja, knjige III, IV, Sarajevo, 1979. 5. Saveljić-Bulatović L. i Lutovac P., Zlatno doba Crne Gore, Podgorica, 2003. 6. Stošić J. P. (ed.), Simbol Boga i kralja, Prvi europski vladari, Zageb, 2006. 7. Vinski-Gasparini K., Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj, Zadar, 1973.
	Dodatna 1. Benac, A. „Prediliri, Protoiliri, Prailiri", u: Balcanica, VIII, Beograd, 1977. 2. Benac, A., Čović, B., Glasinac, I, II, Sarajevo 1956, 1957. 3. Benac, A., Praistorijski tumuli na Kupreškom polju, Sarajevo, 1986. 4. Čović, B. (Ed.), Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1988. 5. Čović, B., Od Butmira do Ilira, Sarajevo, 1976. 6. Durman, A., „Metalurgija vučedolskog kulturnog kompleksa", u: Opuscula archaeologica, 8, Zagreb, 1983. 7. Jovanović,B., Metalurgija eneolitskog perioda Jugoslavije, Beograd, 1971.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historija, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Historija Ilirika 1</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL HIS 330</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezan</td><td>ECTS</td><td>ECTS 4
Druga studijska grupa ECTS 2</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>I</td><td>Semestar</td><td>5.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail:
adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Elma Hantalašević, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail:
elma.hantalasevic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja 1; seminar 0; vježbe 1
druga studijska grupa predavanja 1, seminar 0, vježbe 1</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Upoznavanje sa nastavnim planom i programom. Upoznavanje sa literaturom. Historijska topografija ilirskih zemalja. Periodizacija i kronologija razvitka Ilira. Izvorna građa i savremena naučna stajališta po pitanju Ilira. Porijeklo ilirske etničke zajednice i neolitsko i Indoevropsko nasljeđe. Grčka kolonizacija na Jadranu, Nastanak i razvitak ilirskih naroda, Autarijati i njihova ekspanzija, invazija Kelta, Ardijejci i «Ilirska država», Delmati, Japodi, Dardanci, Daorsi, Dezitijati, Mezeji, Breuci.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Studenti stiču temeljna znanja iz historije, arheologije i umjetnosti naroda koji pripadaju Ilirskoj etničkoj zajednici od početka željeznog doba, odnosno protohistorijskog razdoblja do uspostave rimske vlasti početkom nove ere.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Student će:
• moći da opiše glavna historijska zbivanja na području Ilirika od prvih pisanih izvora do rimske prevlasti
• znati da navede zajednice i njihovo rasprostiranje sa područja zapadnog Balkana koje se opisuju u historijskim izvorima
• moći da navede historijska dešavanja veznim za dolazak i djelovanje Rimljana na prostor zapadnog Balkana</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje studenta s nastavnim planom i programom i literaturom
2.	Materijalna kultura brončanog i željeznog doba Bosne i Hercegovine.
3.	Materijalna kultura brončanog i željeznog doba bližeg okruženja.
4.	Zajedničke karakteristike u materijalnoj i duhovnoj kulturi prastanovnika zapadnog Balkana i Evrope.
5.	Proučavanje pisane izvorne građe o odnosima Ilira i Grka u djelima antičkih pisaca
6.	*Illyrii proprie dicti* – posljedice načina na koji Grci vide istočno jadransko područje
7.	Konfrontacija arheoloških i pisanih izvora – prostor njihovog naseljavanja i interakcije sa Grcima.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Opće karakteristike grčke kolonizacije Mediterana
10.	Tok grčke kolonizacije Jadrana
11.	Odnosi između Ilira i Grka tokom kolonizacije Jadrana
12.	Manifestacija grčkih uticaja u načinu života stanovništva na području zapadnog Balkana u periodu od kraja I milenija do početka prve polovine trećeg stoljeća p.n.e.
13.	Odnosi Ilira i Kelta u pisanim historijskim izvorima
14.	Razlike između Kelta i Ilira prema grčkim izvorima
15.	Odnosi Ilira i Kelta u svjetlu arheoloških izvora, te njihovo slaganje sa slikom dobivenom iz historijskih izvora
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>

Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji.
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>50</td><td>50</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra

</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
</td></tr>
</table>

Literatura	*Obavezna* 1. Benac, A., „O učešću Ilira u egejskoj seobi", u: Arheološki radovi i rasprave, IV-V, Zagreb, 1967. 2. Benac, A., „O identifikaciji ilirskog etnosa", u: Godišnjak, Centar za balkanološka ispitivanja, 11/9, Sarajevo, 1973. 3. Benac, A., „Prediliri, Protoiliri, Prailiri – neki novi aspekti", u: Balcanica, VIII, Beograd, 1977. 4. Benac, A., „O etničkim zajednicama starijeg željeznog doba u Jugoslaviji", u: Praistorija jugoslavenskih zemalja, V, Sarajevo, 1979. 5. Benac, A., „Iliri u Apuliji", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, XXVI/24, Sarajevo, 1988. 6. Čače, S., „Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika", u: Radovi, Filozofski fakultet, 18, Zadar, 1979. 7. Čović, B., „O izvorima za istoriju Autarijata", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, V/3, Sarajevo, 1967. 8. Garašanin, D., „Razmišljanja o ilirskoj etničkoj interpretaciji nalaza iz gvozdenog doba", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, XIII/11, Sarajevo, 1976. 9. Katičić, R., „Suvremena istraživanja o jeziku starosjedilaca ilirskih provincija", u: Posebna izdanja, Centar za balkanološka ispitivanja, IV/1, Sarajevo, 1964. 10. Marić, Z., „Donja Dolina i problem etničke pripadnosti predrimskog stanovništva sjeverne Bosne", u: Glasnik Zemaljskog muzeja, (A) XIX, Sarajevo, 1964. 11. Papazoglu, F., „O teritoriji ilirskog plemena Ardijejaca", u: Zbornik, Filozofski fakultet, 7/1, Beograd, 1963. 12. Papazoglu, F., „Poreklo i razvoj ilirske države", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, V/3, Sarajevo, 1967. 13. Suić, M., „Illyrii proprie dicti", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, XIII/15, Sarajevo, 1976. 14. Salmedin Mesihović – Amra Šačić „Historija Ilira". Sarajevo, 2015.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historija, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Brončano i željezno doba na području Bosne i Hercegovina</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL ARH 425</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezan</td><td>ECTS</td><td>ECTS 6
Druga studijska grupa ECTS 3</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>II</td><td>Semestar</td><td>1.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr.Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Jesenko Hadžihasanović, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail:
jesenko.hadzihasanovic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja 3; seminar 1; vježbe 2
druga studijska grupa predavanja 2, seminar 0, vježbe 1</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Predmet obrađuje početak razvoja metalurgije, metalurške procese, arheološke kulture brončanog i željeznog doba i njihove kulturne manifestacije. Pojedinačno se obrađuju i detaljno analiziraju meterijalni ostaci i značajni lokaliteti metalnodobnih kultura na prostoru Bosne i Hercegovine. Definiraju se različiti aspekti promatranja arheoloških kultura ovog perioda u lokalnom i regionalnom kontekstu. Fokus analize brončanodobnih kultura je usmjeren na početke metalurgije i formiranje prethistorijskih zajednica koje tokom željeznog doba postaju prepoznatljive u historijskom smislu. Fokus analize željeznodobnih kultura je usmjeren na šire kulturne i regionalne odnose kao i pojavu prepoznatljive socijalne stratifikacije vidljive u materijalnoj kulturi kroz regionalne kontakte u vidu importiranog materijala, kao i kroz pojavu prepoznatljivih kneževskih ukopa ovog perioda.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Student obrađuje materijalnu kulturu brončanog i željeznog doba Bosne i Hercegovine te bližeg okruženja. Detaljno obrađivanje arheoloških kultura na prostoru današnje Bosne i Hercegovine i ostataka njihove materijalne culture</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Student će:
• biti upoznat sa najvažnijim kulturnim pojavama brončanog i željeznog doba na području Bosne i Hercegovine i zapadnog Balkana
• znati osnovni tok razvoja metalurgije bronzanog i željeznog doba na zapadnom Balkanu
• moći opisati osnovne karakteristike duhovne i sepulkralne kulture na području zapadnog Balkana
• znati opisati procese koji su prethodili formiranju i razvoju bronzanodobnih zajednica, te njihovom kasnijem prerastanju u zajednice prepoznatljive iz historijskih vrela
• znati prepoznati uzroke i posljedice socijalne stratifikacije i pojavu importiranog materijala u zajednicama koje su obitavale na geografskom prostoru Bosne i Hercegovine tokom željeznog doba</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanja studenata s tematikom i literaturom.
2.	Upoznavanje sa prahistorijskom geografijom jugoistočne Evrope i zapadnog Balkana, te kulturnih prilika pred početak brončanog doba.
3.	Nastanak i razvoj metalurgije bronce na području Bosne i Hercegovine.
4.	Društvena stratifikacija zajednica sa područja Bosne i Hercegovine kao posljedica otkrića i upotrebe bronce
5.	Geneza arheoloških kultura brončanog doba na području Bosne i Hercegovine od završetka eneolita do početka željeznog doba
6.	Ostataci materijalne kulture zajednica brončanog doba na području Bosne i Hercegovine; duhovna kultura i sepulkralni kultovi
7.	Bosna i Hercegovina kao tranzitno područje zapadnog Balkana i njena uloga u oblikovanju brončanog doba Balkanskog prostora.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Upoznavanje sa prahistorijskom jugoistočne Evrope i zapadnog Balkana, te kulturnih prilika pred početak željeznog doba.
10.	Nastanak i razvoj metalurgije željeza na području Bosne i Hercegovine.
11.	Odnosi željeznodobnih kultura sa područja Bosne i Heregovine sa istovremenim kulturama okolnih zemalja
12.	Grčki i italski import evidentiran na području Bosne i Hercegovine
13.	Kneževski grobovi željeznog doba na području Bosne i Hercegovine
14.	Geneza arheoloških kultura željeznog doba na području Bosne i Hercegovine od završetka brončanog doba pa do pada područja Bosne i Hercegovine pod upravu Rimskog carstva
15.	Ostataci materijalne kulture zajednica željeznog doba na području Bosne i Hercegovine; duhovna kultura i sepulkralni kultovi
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>

Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji.
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Izrada rada na zadanu temu</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završna pro jera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Izrada rada na zadanu temu:
Pisanje rada o temema vezanim za materiju koja se obrađuje tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Pismena i usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Pismena i usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra

</td></tr>
</table>

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Benac, A., „O etničkim zajednicama starijeg željeznog doba u Jugoslaviji", u: Praistorija jugoslavenskih zemalja, V, Sarajevo, 1979. 2. Benac, A., „O identifikaciji ilirskog etnosa", u: Godišnjak, Centar za balkanološka ispitivanja, 11/9, Sarajevo, 1973. 3. Benac, A., „O učešću Ilira u egejskoj seobi", u: Arheološki radovi i rasprave, IV-V, Zagreb, 1967. 4. Benac, A., „Prediliri, Protoiliri, Prailiri – neki novi aspekti", u: Balcanica, VIII, Beograd, 1977. 5. Čače, S., „Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika", u: Radovi, Filozofski fakultet, 18, Zadar, 1979. 6. Čović, B., „O izvorima za istoriju Autarijata", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, V/3, Sarajevo, 1967. 7. Garašanin, D., „Razmišljanja o ilirskoj etničkoj interpretaciji nalaza iz gvozdenog doba", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, XIII/11, Sarajevo, 1976. 8. Katičić, R., „Suvremena istraživanja o jeziku starosjedilaca ilirskih provincija", u: Posebna izdanja, Centar za balkanološka ispitivanja, IV/1, Sarajevo, 1964. 9. Katičić, R., Illyricum mithologicum. Zagreb, 1995. 10. Marić, Z., „Donja Dolina i problem etničke pripadnosti predrimskog stanovništva sjeverne Bosne", u: Glasnik Zemaljskog muzeja, (A) XIX, Sarajevo, 1964. 11. Stošić J. P. (Hrsg.). Antički Grci na tlu Hrvatske. Zagreb, 2010. 12. Suić, M., „Illyrii proprie dicti", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, XIII/15, Sarajevo, 1976.
	Dodatna 1. Kirigin, B., Faros, Parska naseobina. Prilog proučavanju grčke civilizacije u Dalmaciji, Split, 2004. 2. Palavestra, A., Kneževski grobovi starijeg gvozdenog doba na centralnom Balkanu, Beograd, 1984. 3. Papazoglu, F., „O teritoriji ilirskog plemena Ardijejaca", u: Zbornik, Filozofski fakultet, 7/1, Beograd, 1963. 4. Papazoglu, F., „Poreklo i razvoj ilirske države", Godišnjak, ANUBiH, Centar za balkanološka ispitivanja, V/3, Sarajevo, 1967. 5. Stošić J. P. (Hrsg.), Antički Grci na tlu Hrvatske. Zagreb, 2010.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historija, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Litičke industrije starijeg kamenog doba</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL ARH 470</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezni</td><td>ECTS</td><td>ECTS 5 (Arheologija i druga studijska grupa ECTS 3)</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>II</td><td>Semestar</td><td>1.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr.Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Elma Hantalašević, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
elma.hantalasevic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja __1____; seminar____0__; vježbe___1____
Druga studijska grupa: predavanja:1 , seminar: 0, vježbe: 1 .</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Predmet produbljuje znanje studenata stečeno na prvom ciklusu studija o materijalnim kulturama starijeg kamenog doba. Upoznaje studente sa najznačajnijim litičkim industrijama tokom starijeg kamenog doba u Evropi i na području Bosne i Hercegovine, tipološko-tehnološkim karakteristikama materijala, načinima obrade , terminologijom i značajnim lokalitetima na kojima je materijal pronađen.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Cilj predmeta je predstaviti hronološki litičke industrije starijeg kamenog doba i upoznati studente sa tehnikama dobivanja i obrade materijala.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Student će:
• poznavati značajne litičke industrije zastupljene tokom starijeg kamenog doba u Evropi
• razumjeti proizvodne postupke dobivanja i obrade kamenodobnog materijala
• pravilno koristiti terminologiju starijeg kamenog doba</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje studenata sa literaturom. Predstavljanje osnovnih karakteristika litičkih industrija starijeg kamenog doba.
2.	Sirovine, lanac operacija i rekonstrukcije lomljenja.
3.	Proizvodni postupci i oldovan
4.	Ašelejen
5.	Klaktonijen
6.	Tipični musterijen i šarentijen
7.	Zupčasti musterijen i musterijen s ašelejenskom tradicijom
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Prijelazne litičke industrije iz srednjeg u gornji paleolit
10.	Orinjasijen
11.	Solitrejen
12.	Gravetijen
13.	Epigravetijen
14.	Magdalenijen
15.	Kasni gornji paleolit
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>

Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima u grupama koje broje do 25 studenata, uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi.
Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji.
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>50</td><td>50</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100 %</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra

</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
</td></tr>
</table>

	c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Janković, I., Karavanić, I., Osvit čovječanstva. Početci našega biološkog i kulturnog razvoja. Zagreb, 2009 2. Praistorija jugoslavenskih zemalja, knjiga I, paleolit i mezolit,Sarajevo, 1979. 3. Karavanić, I., Život neandertalaca, 2. promijenjeno izdanje. Zagreb, 2006. 4. Andre Debenath, Harold L. Dibble-Handbook of Paleolithic Typology, Lower and Middle Paleolithic of Europe (1993). 5. Basler, Đ., Paleolitske kulture u jadranskoj regiji Jugoslavije, u: Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, XXXVIII, 6. Batović, Š., Prvi paleolitski nalazi u sjevernoj Dalmaciji, u: Diadora, 3, Zadar, 1973. 7. Malez, M. Paleolitik na području istočne obale Jadrana, u: Adriatica praehis. et antiqua, Zagreb, 1970. 8. D. de Soneville-Bordes, J.Perrot, Lexilique du Paléolithique supérieur , Bulletin de la Société préhistorique française Année 1954, 51-7 pp. 327-335.. 9. F.Bordes, Notules de typologie paléolithique [III : Pointes moustériennes, racloirs convergents et déjetés, limace], Bulletin de la Société préhistorique française Année 1954, 51-7 pp. 336-339. 10. D. de Soneville-Bordes, J.Perrot, Lexique typologique du Paléolithique supérieur, Outillage lithique, III - Outils composites – Perçoirs, Bulletin de la Société préhistorique française, Année 1955, 52-1-2, pp. 76-79. 11. F.Bordes, Observations sur la note de M. H. Kelley sur la technique de taille ''Levalloisienne'', Bulletin de la Société préhistorique française, Année 195,5 52-1-2 pp. 113-114. 12. D. de Soneville-Bordes, J.Perrot, Lexique typologique du Paléolithique supérieur, Bulletin de la Société préhistorique française, Année 1956, 53-7-8, pp. 408-412. 13. D. de Soneville-Bordes, J.Perrot, Lexique typologique du Paléolithique supérieur, Bulletin de la Société préhistorique française, Année 1956, 53-9, pp. 547-559. I. Karavanić, N. Vukosavljević, R. Šošić Klindžić, T. Težak-Gregl, J. Halamić, T. Bošnjak Botica, B. Nahod, Pojmovnik kamneoga doba, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski Fakultet, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2015.
	Dodatna 1. Ashton, N., McNabb, J., Irving, B., Lewis, S., Parfitt, S., Contemporaneity of Clactonian and Acheulian flint industries at Barnham, Suffolk, Antiquity, Vol. 68, Issue 260, 1994, Cambridge. 2. Blaser, F., Videka-Blaser, R., Karavanić, I., Tipologija i tehnologija sva suprotna ili usporedna metodološka pristupa, Opvscvla archaeologica, Vol.23-24 No.1, 2000. 3. Perhoč, Z., Sources of Chert for Prehistoric Lithic Industries in Middle Dalmatia, Archeometriai Mühely, 2009/3. 4. Carbonell, E., Barsky, D., de Castro, J. M. B., Ramos, R. S., Archaic lithic industries: structural homogeneity, Journal of

	Historical Archaeology & Anthropological Sciences, Vol. 3, Issue 2, 2018. 5. Karavanić, I., Šokec, T., Srednjopaleolitički udarači ili pritiskači? Usporedba eksperimentalnoga i arheološkog materijala iz Hrvatske, Pril. Inst. arheol. Zagrebu, 20/2003, 5-14. 6. Karavanić, I., Janković, I., Srednji i gornji paleolitik u Hrvatskoj, Opusc. archaeol. 30, 21-54, 2006. 7. Basler, Đ., Paleolitski nalaz na Usori, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. VIII, 1953, 215-223. 8. Basler, Đ, Paleolitski nalaz na Crkvini u Makljenovcu, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv.XII, 1957, 93. 9. Brodar, M., Crvena Stijena 1958. i 1959. Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XVII, 1962, 15 – 20. 10. Đuro Basler, Paleolitsko nalazište Visoko Brdo u Ljupljanici, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XVII, 1962, 5 – 13. 11. Basler, Đ, Brunnacker, K., Malez, M., Crvena Stijena, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XXII-XXIII, 1966-1967, 5-6. 12. Basler, Đ., Arheološki nalazi u Crvenoj Stijeni stratumi XII-XXXI, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XXII-XXIII, 1966-1967, 7-30. 13. Basler, Đ., Paleolitsko prebivalište Badanj kod Stoca, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XXIX, 1976, 5-18. 14. Whallon, R., The paleolithic site of Badanj: recent excavations and results of analysis, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XLIV, 1989, 7-20. 15. Kujundžić-Vejzagić, Z., Pećina Pod lipom – paleolitsko stanište na glasinačkoj visoravni, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XLVIII - XLIX, 1996-2000., 33-89. 16. Kujundžić-Vejzagić, Z., Ružina pećina – paleolitska stanica kod Gacka, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. Arheologija, sv. XLVI, 1991, 7-52.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historija, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Kulturne odlike neolita i eneolita</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL ARH 401</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezan</td><td>ECTS</td><td>ECTS 5
Druga studijska grupa ECTS 3</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>II</td><td>Semestar</td><td>1.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr.Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Jesenko Hadžihasanović, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet: 252
E-mail: jesenko.hadzihasanovic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja 2; seminar 0; vježbe 2
druga studijska grupa predavanja 2, seminar 0, vježbe 1</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Problem prijelaza skupina lovaca i sakupljača na neolitičke poljodjelske i stočarske zajednice. Studenti se upoznaju s različitim pristupima ovome problemu i teorijama proizišlih iz njih kao što su primjerice Childeov koncept neolitičke revolucije, evolucijski model, kulturni difuzionizam itd.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Upoznati studente sa kulturnim odlikama neolitičkih i eneolitičkih kultura Evrope i zapadnog Balkana.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Student će:
razumjeti kulturne odlike u neolitu i eneolitu Bosne i Hercegovine
znati prepoznati nabitnije teoretske pristupe pri proučavanju neolitskih i eneolitskih kultura sa područja Bosne i Hercegovine, te njima istovremenih pojava u susjednim zemljama
znati na naučno zadovoljavajući način primjeniti različite matedo i teoretske pristupe pri proučavanju neolitskih i eneolitskih zajednica sa područja Bosne i Hercegovine, te njima istovremenih pojava u susjednim zemljama</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanja studenata s tematikom i literaturom.
2.	Opće značajke neolita; periodizacija i hronologija. Modeli neolitizacije. Childeov model neolitske revolucije.
3.	Difuzioni i autohtoni modeli širenja neolitskog načina života
4.	Pojava zemljoradnje i stočarstva, te posljedice istih na promjenu načina života mezolitskih populacija.
5.	Pojava novog medija za prenos ideja: keramika i drugi oblici ekspresije
6.	Pojava različitih kultova i antropomorfnih figurina tokom neolita
7.	Različite manifestacije sepulkralnih kultova tokom neolita
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Okresani i glačani alat tokom neolita i eneolita.
10.	Posljedice pojave prvih naselja na zajednice sa područja jugoistoka Evrope.
11.	Eneolit, halkolitik, eneolit ili bakarno doba
12.	Metalurgija bakarnog doba.
13.	Mehanizmi širenja znanja o metalurgiji bakra i njihova sličnost sa modelima širenja neolita.
14.	Promjene u duhovnoj kulturi tokom eneolita

15.	Različite manifestacije sepulkralnih kultova tokom eneolita
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	• Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi. • Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi. • Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji. • U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost tokom nastavnog procesa	10	10
2.	Parcijalna provjera znanja	50	50
3.	Završna provjera znanja	50	50
	Ukupno: 100 bodo a		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivnost tokom nastavnog procesa:
  Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
- Parcijalna provjera znanja:
  Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
- Završna provjera znanja:
  Pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u

	nastavnom procesu tokom cijelog semestra
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Bailey W. D. Balkan Prehistory. Exclusion, Incorporation and Identity, Routledge, London&New York, 2000. 2. Childe V. G. The Dawn of European Civilization,The Labour Publishing Company, London, 1925. 3.Govedarica, B., Gdje i kad je postojalo bakarno doba, Godišnjak ANUBIH knj. 40, CBI knj. 40, Sarajevo 2011 4.Anthony, D. W. (Ed.) The lost World of Old Europe. The Danube Valey 5000-3500 BC. Oxford 2010. 5. KienIin, T.L., Tradition and Inovation in Copper Metallurgy, PPS 74, 2008, 79-107. 6. Jovanović, B., Metalurgija eneolitskog perioda Jugoslavije, Beograd, 1971. 7. Kertesz, R., Makkay, J. (ed.), From the Mesolithic to the Neolithic. Proceedings of the International Archaeological Conference held in the Damjanich Museum of Szolnok, September 22-27, 1996. Archaeolingua. Budapest 2001. 8. Milles, A. & Williams, D. & Gardner, N. The beginning of agriculture. BAR Intr. Series 496, London 1984. 9. Perles C. & Monthel G. (Ilustrator), The Early Neolithic in Greece: The First Farming Communities in Europe, Cambridge University Press, 2001
	Dodatna 1. Garašanin, M., Praistorija Srbije, I, II, Beograd, 1973. 2. Komšo, D., Mezolitik u Hrvatskoj. Opuscula archaeologica 30, Zagreb 2006. 3. Korošec, J., Neolitska naseobina u Danilu Bitinju, Zagreb, 1958. 4. Marijanović, B., Ravlića pećina (Peć i Mlini), u: Glasnik Zemaljskog muzeja, n.s. XXXV-XXXVI (1980/81). 5. Srejović, D. Lepenski Vir, Nova praistorijska kultura u Podunavlju, Beograd, 1969..
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historiju, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Metodologija naučnih istraživanja</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL ARH 534</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezan</td><td>ECTS</td><td>ECTS 4
Druga studijska grupa ECTS 2</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>II</td><td>Semestar</td><td>3.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr.Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Elma Hantalašević, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
elma.hantalasevic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja 2 seminar 0 vježbe 1
druga studijska grupa predavanja 2; seminar 0; vježbe 0</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">U toku ovog kolegija studenti će se upoznati sa razvojem historijske i arheološke emtodologije naučnog istraživanja, istraživačkim postupkom i osnovnim principima naučnog rada.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Osnovni je zadatak ovoga kolegija je sistematizacija znanja i upoznavanje studenata s razvojem historijske i arheološke misli kako bi oni mogli pratiti i kritički promatrati rezultate do kojih su historija i arheologija došle u svom hodu ka samostalnoj naučnoj disciplini. Upoznavanje studenata s razvojem historijske i arheološke metode kroz historiju, sa stupnjevima istraživačkog postupka, odnosno o zanatu historičara i arheologa i općim principima naučnog rada.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Znanje:
- Student će steći razumijevanje osnovnih principa metodologije naučnog istraživanja, što će biti osnova za primjenu vlastitih ideja u kontekstu istaživačog rada.
- Student će biti upoznat sa najvažnijim metodološkim pristupima tokom naučnog istraživanja
-
Vještine:
- Student će moći primijeniti svoje znanje i razumijevanje tokom pisanja naučnog rada
- moći kritički procijeniti trenutni naučni rad po pitanju metodologije naučnih istraživanja</td></tr>
</table>

	Kompetencije: - Student će moći primijeniti znanja i vještine usvojene tokom nastavnog procesa, baviti se složenim problemima i formirati sud na temelju dobivenih informacija - Student će moći jasno prenositi svoje znanje drugima i imati vještine koje omogućavaju nastavak studija fokusiran na lični naučni razvoj

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod: osnovna svojstva naučnoistraživačkog rada i metoda; najčešće korišćene metode u društvenim naukama i religijskim studijama.
2.	Istraživanje i teorija: naučne činjenice i naučna teorija.
3.	Faze istraživačkog procesa: izbor teme, izrada plana, definiranje hipoteze, sakupljanje podataka, analiza i raspored građe, pisanje istraživačkog izvještaja.
4.	Ustaljeni dijelovi naučnog članka (ili radnje): naslov, (predgovor), uvod, razrada, zaključak, (bibliografija), sažetak, (indeks), (dodatak), (sadržaj).
5.	Kompozicija različitih pisanih sastava: pisanje stručnih, preglednih i naučnih radova; esej, seminarski i diplomski rad; pisanje teze (magistarske i doktorske).
6.	Dokumentarna podloga rukopisa: citati i podnožne napomene. Ilustracije.
7.	Sastavljanje radne bibliografije: za pisanje članka; za pisanje knjige. Priprema konačne bibliografije.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Prikupljanje građe. Organizacija i raspored prikupljene građe. Struktura rada: odjeljci, pododjeljci, paragrafi. Označavanje planom predviđenih dijelova rada.
10.	Redigiranje završne verzije rukopisa
11.	Lektura i korektura rukopisa. Pravopisna i gramatička korektnost rukopisa
12.	Odlike naučnog stila. Poželjne stilske odlike naučnog rada.
13.	Forma rada: tehnička obrada i korigiranje rukopisa.
14.	Usmeno prikazivanje rezultata naučnog rada. Odbrana rada. Odbrana teze. Kritičke primjedbe.
15.	Procjena naučnoistraživačkog rada: ocjena eseja, ocjena seminarskog ili diplomskog rada, ocjena teze.

16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	• Održavanje predavanja gradiva u učionici u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi. • Održavanje vježbi koja prate nastavno gradivo obrađeno na predavanjima, a u grupama koje broje do 25 studenata, a uz pomoć prezentacija i video prezentacija prema potrebi. • Organizacija diskusija između studenata na zadanu temu, gdje zavisno od kompleksnosti teme o kojoj se diskutuje i broja prisutnih studenata nastavni kadar obnaša ulogu moderatora diskusija ili sudjeluje u samoj diskusiji. • U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost tokom nastavnog procesa	10	10
2.	Parcijalna provjera znanja	40	40
3.	Završna provjera znanja	50	50
		Ukupno: 100 bodova	100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivnost tokom nastavnog procesa:
  Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
- Parcijalna provjera znanja:
  Usmena ili pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
- Završna provjera znanja:
  Usmena ili pismena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji

	u nastavnom procesu tokom cijelog semestra
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Bietti Sestieri, A. M., Protostoria, Teoria e pratica, Roma, 1996. 2. Daniel, G., A Hundered and Fifty Years of Archaeology, London, 1978. 3. Hodder, I., Reading the Past: Current Approaches to Interpretation in Archaeology, Cambridge, 1986. 4. Klejn, L. S., „Panorama teoretske arheologije", u: Arheo, 1, 2, Ljubljana, 1981. 5. Trigger, G. B., A History of Archaeological Thought, Cambridge, 1989.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Historiju, Katedra za arheologiju</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Arheološka metodologija</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FILA ARH 533</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>Obavezan</td><td>ECTS</td><td>5 (druga studijska grupa ECTS 3)</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>II</td><td>Semestar</td><td>3.</td><td>Ak. godina</td><td>2020/2021.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nema</td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski/Hrvatski/Srpski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">prof.dr.Adnan Kaljanac</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
adnan.kaljanac@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Edin Bujak, MA</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet: 252
E-mail:
elma.hantalasevic@ff.unsa.ba
Telefon: 033/253-222</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja 3 seminar 1 vježbe 1
Druga studijksa grupa – predavanja:3 ; seminar: 0 ; vježbe: 1 .</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Teorijsko i praktično osposobljavanje studenta za rad na terenskim arheološkim istraživanjima, odnosno arheološkom iskopavanju.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Cilj je predmeta da teorijski i praktično osposobi studenta arheologije za njegovu buduću djelatnost. Ovaj predmet priprema studenta za terenska istraživanja, obavezan vid nastave, koja se sukcesivno izvodi svake studijske godine. Dalje, cilj je da student slušajući ovaj predmet bude pripremljen da se može snaći na terenu iz sve tri epohe, da bi podjednako bio upućen u karakter i sadržaj lokaliteta s kojima će se susretati u svom profesionalnom radu.</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja</td><td colspan="5">Znanje: Student će usvojiti uska teorijska i praktična znanja iz metodologije arheološke nauke te će ih moći primjeniti u praksi.
Vještine: Student posjeduje uske, za navedenu oblast, praktične vještine, odnosno spreman je koristiti jednostavne metode, alate i instrumente za realiziranje postavljenih zadataka.

Kompetencije: Student će u okviru profesionalnih kompetencija biti sposoban da pronalazi rješenja i izvršava jednostavne ili složenije zadatke iz savladane oblasti uz neposredni stručni nadzor. U okviru ličnih kompetencija, student će moći preuzeti odgovornost za samostalno izvršavanje jednostavnih ili složenijih zadataka iz savladane oblasti.</td></tr>
</table>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod terensku arheologiju.
2.	Teorijski uvid u pripreme terenskog istraživanja.
3.	Teorijski uvid u izlazak na teren.
4.	Obavezni standardi u terenskoj arheologiji.
5.	Karakter nalazišta i tehnika iskopavanja u zavisnosti od istoga.
6.	Upoznavanje s načelima arheološke stratigrafije.
7.	Terenska dokumentacija i njena komplementarnost.
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (online ili u učionici)**
9.	Značaj terenske dokumentacije i njena daljnja upotreba.
10.	Terenski rad 1
11.	Terenski rad 2
12.	Terenski rad 3
13.	Terenski rad 4
14.	Terenski rad 5
15.	Terenski rad 6
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (online ili u učionici)**
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>

- Metoda usmenog izlaganja
- Metoda razgovora
- Praktični rad

</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Pohađanje nastave</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Aktivnost tokom nastavnog procesa</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Parcijalna provjera znanja</td><td>30</td><td>30</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>50</td><td>50</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
</td></tr>
<tr><td>Literatura</td><td>
Obavezna:

1. Barker, Ph., Tehnike arheološkog iskopavanja, Katalozi i monografije 8, Split, 2000.

2. Dincauze, D., Environmental Archaeology, Cambridge, 2000.

3. Gosden, C., Anthropology & Archaeology, London, 1999.

4. Greene, K., Archaeology, An Introduction, London, 2001.
</td></tr>
</table>

	5. Harris, E. C., Načela arheološke stratigrafije, Ljubljana, 1989. 6. Leute, U., Archaeometry, New York, 1987. *Dopunska*: 1. Renfrew, C., Bahn, P., Archaeology (Theories, Methods and Practice), London, 2000. 2. Roskams, S., Excavation, Cambridge, 2001.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historiju/katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Konzervacija				
Šifra/kod	FIL ARH 330	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	ECTS 2
Ciklus studija	I ciklus	Semestar	V	Ak. godina	2020./21.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	Doc. dr. Aiša Softić			
	Kontakt podaci	Kabinet: br. 137 E-mail:aisa.softic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253-251	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1;	seminar ;	vježbe 1		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kroz ovaj kolegij studenti stiču znanja o kulturnom naslijeđu, potrebi i načinima njegovog čuvanja, zaštite i vrednovanja. U hronološkom slijedu, prati se rad na zaštiti kulturnog naslijeđa od prvih poznatih pisanih tragova iz 4. stoljeća pa sve do savremenosti. Analiziraju se faktori koji utiču na propadanje kulturnog dobra te predstavljaju osnovne metode koje se koriste u zaštiti kulturnog naslijeđa, s posebnim akcentom na savremene tendencije i stanje u ovoj oblasti na prostoru Bosne i Hercegovine u poslijeratnom periodu.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je dati osnovne informacije o pokretnom arheološkom materijalu, njegovim karakteristikama, načinima pohranjivanja i čuvanja keramike, stakla, metala, arheološke tkanine, papira, te organskih materijala poput kože i osteoloških nalaza.				
Ishodi učenja	*Znanje*: Neophodno je da stručnjaci arheolozi imaju osnovna saznanja o vrstama materijala i arheološkim predmetima, te da iste pravilno pohrane i spreme za preparatorsko-konzervatorske radove. *Vještine*: Budući arheolozi mogu stručno vršiti valorizaciju i determinaciju pronađenog arheološkog materijala, te biskom sarađivati sa stručnjacima-konzervatorima upostupku konzervacije i zaštite. Stečene vještine studenti –				

	budući arheolozi mogu primijeniti u procesu zaštite arheoloških artefakata te procjeni stanja muzejskih zbirki. *Kompetencije*: Zaokružene vještine trebaju biti dostatne za ispravan tretman lokaliteta, arheoloških objekata i pokretnog arheološkog materijala pronađenog na tlu Bosne i Hercegovine, ali i šire. Student dobija kompetencije i sposobnosti tumačenja podataka, može donositi sudove o stanju arheološke građe te njen pravilan tretman.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta: Konzervacija	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	- Definicija kulturnog naslijeđa, glavne karakteristike pokretnog i nepokretnog kulturnog naslijeđa, vrijednosti kulturnog naslijeđa i odnos prema naslijeđu kroz historiju -
2.	- Razvoj konzervatorske doktrine
3.	- Arheolog na terenu- načini skupljanja materijala (otkup, terenski rad, pokloni)
4.	- Osnovni principi obrade i pohranjivanja predmeta
5.	- Inventarizacija
6.	- Načini čuvanja arheoloških zbirki
7.	- Depoi i izložbene zbirke - vrste osvjetljenja (prirodno i vještačko), uticaji svjetlosti na arheološke muzejske predmete i njihova pravilna zaštita
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	- Uticaji topline i mjere zaštite na arheološke predmete -
10.	- Vlaga i atmosfersko zagađenje
11.	- Biološki nametnici (plijesni, kukci i drugi)
12.	

	- Čišćenje, čuvanje i osiguranje
13.	- Zaštita arheoloških predmeta u slučaju prirodnih, ratnih i drugih katastrofa
14.	- Zakonska regulativa u oblasti zaštite arheoloških lokaliteta i pokretnog kulturnog naslijeđa u BiH
15.	- Međunarodne konvencije o zaštiti i njihova primjena
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. I II. Ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u formi predavanja i prezentacije materije koja se obrađuje, kako bi se studentima približila tema.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Prva polusemestralna provjera znanja	45	45
2.	Aktivnosti	5	5
3.	Završni ispit (pismeni, usmeni ili kombinirani)	50	50
4.			
5.			
		Ukupno: 100 bodova	100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

•

Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja odnosi se primarno na temelju pokazanog znanja u toku polusemestralnog i završnog ispita.

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna:* Andre Gob – Noemie Drouguet (2007), Muzeologija: povijest, razvitak, izazovi današnjice. Zagreb. Bernard M. Feilden (1981), Uvod u konzerviranje kulturnog naslijeđa. Zagreb. Christopher Caple (2000), Conservation Skills: judgement, method and decision making. London: Routledge. Christopher Caple (2017), Introduction to preservation in-situ Elizabeth Pye (2000), Caring for the Past: Issues in conservation for Archaeology and Museums Cronyn, J. (1990), Elements in Archaeological Conservation Horie, V. (1987), Materials for Conservation Pearson, C. (1987), Conservation of Marine Archaeological Object Mills & White (1987), The Organic Chemistry of Museum Objects, Thomson, G. (1986), The Museum Environment. Oxford: Butterworth-Heinemann. Keene, S. (1996), Managing Conservation in Museums Dave Pinniger and Pete Winsor (1998), Integrated Pest Management *Dopunska*: Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa "Katastrofe i zaštita od katastrofa u muzejima" Urednik Sylvia Mader. Sarajevo – Innsbruck, 2004.
Napomene	

SYLLABUS

Odsjek	Historija, Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	**OSNOVE GEOLOGIJE**				
Šifra/kod	FIL ARH 190	Status (obavezni ili izborni)	Obavezan	ECTS	4 (Arheologija i druga studijska grupa ECTS 2)
Ciklus studija	I	Semestar	1.	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/Hrvatski/Srpski				
Nastavnik	Ime i prezime	prof.dr. Mevlida Operta			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: mevlidaoperta@gmail.com	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Elma Hantalašević, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: jesenko.hadzihasanovic@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-222	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja __2__; seminar__0__; vježbe__1__ Druga studijska grupa: predavanja 2, seminar 0, vježbe 0.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznanje studenata sa vrstama minerala i stijena, njihovom genezom, sastavom, te načinom pojavljivanja i podjelom. Pored toga cilj predmeta je da upozna studente sa procesima koji se dešavaju na zemljinoj površini i unutrašnjosti kao i sa geološkom prošlosti Zemlje i osnovnim pojmovima na geološkoj karti.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznanje studenata sa građom i sastavom Zemlje i Zemljine kore, vrstama minerala i stijena, njihovom genezom, sastavom kao i sa načinom pojavljivanja i podjelom. Pored toga cilj predmeta je da upozna studente sa endodinamskim i egzodinamskim procesima, sa razvojem Zemlje i Zemljine kore kroz geološku istoriju i osnovnim pojmovima na geološkoj karti.				
Ishodi učenja	Studenti će biti osposobljeni da upoznaju planetu Zemlju i Zemljinu koru, da mogu prepoznati minerale i stijene, da koriste geološke karte, da rješavaju probleme, samostalno i timski i da ih prezentuju u pisanom ili verbalnom obliku.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Postanak i konstitucija Zemlje
2.	Osobine minerala, njihova struktura i postanak
3.	Podjela minerala
4.	Procesi postanka magmatskih, sedimentnih i metamorfnih stijena
5.	Sastav, način pojavljivanja i sklop magmatskih stijena
6.	Klasifikacija magmatskih stijena
7.	Mineralni sastav i strukturno-teksturne karakteristike sedimentnih stijena i podjela sedimentnih stijena
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (uživo ili online)**
9.	Mineralni sastav i sklop metamorfnih stijena i podjela metamorfnih stijena
10.	Načini fosilizacije i metode određivanje starosti stijene
11.	Vanjska i unutrašnja dinamika Zemlje
12.	Osnovne tektonske strukture litosfere
13.	Osnovne tektonske strukture geotektonske teorije
14.	Promjene koje su se dešavale u toku geološke istorije Zemlje
15.	Vrste geoloških karata, geološki stubovi i profili
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (uživo ili online)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>Predavanja su teorijska i praktična zasnovana na makroskopskoj determinaciji minerala i stijena, obradi osnovnih struktura Zemljine kore (slojeva, bora, rasjeda i navlaka) i geohronološkim jedinicama na geološkim kartama različite razmjere i namjene.</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Angažman na nastavi</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Pohađanje nastave</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Testovi tokom kursa</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Izrada eseja na zadanu temu:
Pisanje eseja o temema vezanim za materiju koja se obrađuje tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Usmena provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi
</td></tr>
</table>

	koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna: Operta, M. (2013): Opća geologija, Udžbenik Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu. Operta, M. (2014): Petrografija, Udžbenik Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu. Operta, M. (2017): Paleogeografija, Udžbenik Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu.
	Dopunska: Operta, M. (2009): Mineralogija (knjiga I), Udžbenik Univerziteta u Zenici. Operta, M. (2009): Mineralogija (knjiga II), Udžbenik Univerziteta u Zenici
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

SYLLABUS

Odsjek	Historija, Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	**GEOLOGIJA KVARTARA**				
Šifra/kod	FIL ARH 580	Status (obavezni ili izborni)	Obavezan	ECTS	4 (Arheologija i druga studijska grupa ECTS 2)
Ciklus studija	II	Semestar	3.	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/Hrvatski/Srpski				
Nastavnik	Ime i prezime	prof.dr. Mevlida Operta			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: mevlidaoperta@gmail.com	Termin konsultacija		
Saradnik					
Sedmični broj kontakt sati	predavanja __1__; seminar__0__; vježbe__1__ Druga studijska grupa: predavanja 1, seminar 0, vježbe 0.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Tokom nastavnog predmeta studenti će učiti o historiji Zemlje, o tektonskim i klimatskim promjenama kvartara čime će proširiti svoje zanje stečeno na prvom ciklusu studija.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata sa opštim karakteristikama najmlađeg perioda Zemljine historije, sa tektonskim i klimatskim promjenama u kvartaru i evolucijom organskog svijeta kao i sa svim genetskim tipovima kvartarnih naslaga.				
Ishodi učenja	Studenti će biti osposobljeni da koriste geološke karte, te da prepoznaju i objasne kvartarne naslage na terenu i da planiraju i interpretiraju rezultate istraživanja kvartarnih naslaga.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Tektonska i geotektonska evolucija prostora Bosne i Hercegovine
2.	Paleogeografske promjene na teritoriji Bosne i Hercegovine tokom geološke evolucije
3.	Paleoklimatske i paleohidrološke promjene na teritoriji Bosne i Hercegovine tokom geološke evolucije
4.	Podjela kvartara
5.	Klima kvartara
6.	Uzroci kvartarnih glacijacija
7.	Organski svijet kvartara
8.	**Polusemestralna provjera znanja studenata (uživo ili online)**
9.	Pojava čovjeka
10.	Opšte karakteristike kvartara
11.	Rasprostranjenje kvartarnih sedimenata u Evropi
12.	Kvartar Bosne i Hercegovine
13.	Genetski tipovi kvartarnih naslaga
14.	Litološke oznake i slovno-brojčane oznake tvorevina kvartarne starosti na grafičkim prilozima (geološke karte,geološki stub i profil)
15.	Geološko-ekonomski značaj kvartara
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu (uživo ili online)**

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>Predavanja su teorijska i praktična zasnovana na izradi grafičkih priloga i terenskom radu.</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Angažman na nastavi</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Pohađanje nastave</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Testovi tokom kursa</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>40</td><td>40</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Aktivnost tokom nastavnog procesa:
Praćenjem nastavnih aktivnosti, konstruktivnim učestvovanjem u diskusijama koje nastavnik ili saradnik započnu tokom nastavnog procesa
Parcijalna provjera znanja:
Usmena ili pisana provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji do 8. sedmice nastavnog procesa
Završna provjera znanja:
Usmena ili pisana provjera znanja koje je student imao priliku da usvoji u nastavnom procesu tokom cijelog semestra
U slučaju nepredviđenih okolnosti (kao što je globalna pandemija COVID-19) i nemogućnosti izvođenja nastave u učionici, nastava će biti izvedena online, primarno preko platforme BISER, ali i drugih platformi koje budu odgovarale određenim predavanjima, kao što su Google Meet, Zoom i sl.

</td></tr>
</table>

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna: Operta, M. (2017): Paleogeografija, Udžbenik Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu Nenadić, D., Bogičević, K. (2010): Geologija kvartara, Udžbenik Univerziteta u Beogradu, Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Dopunska: Bucković, D. (2006): Historijska geologija II, Udžbenik Sveučilišta u Zagrebu. Operta, M. (2013): Opća geologija, Udžbenik Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu Herak, M. (1990): Geologija, Školska knjiga Zagreb. Hrvatović, H. (2009): Geološko kartiranje, Univerzitet u Tuzli.
Napomene	U toku izvođenja nastave, moguće su okolnosti izdavanja vrijednih publikacija, koje se mogu unijeti u dodatnu ili obaveznu literaturu. Ovakve okolnosti se moraju pravovremeno najaviti studentima, a najmanje 1 mjesec prije završnog ispita. Svu literaturu dodanu na takav način obezbjeđuje predmetni nastavnik.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Islamska arheologija				
Šifra/kod	FIL ARH 305	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5 (druga studijska grupa ECTS 3)
Ciklus studija	I	Semestar	V	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime	prof. dr. Ćazim Hadžimejlić			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija	Online	
Saradnik	Ime i prezime	Edin Bujak, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: edinbujak@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-251	Termin konsultacija	Online	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 2; seminar 1; vježbe 1 Druga studijska grupa: predavanja 2, seminar 0, vježbe 1.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet upoznaje studente s pregledom historije Arapa te s nastankom i širenjem islama. Potom ih upoznaje sa islamskim kulturnim naslijeđem. S obzirom na to da je ova vjera nastala na Bliskom istoku –području starih civilizacija – studentima se daje pregled historije tog prostora kako bi se pravilno razumjeli tokovi njenog ukupnog kulturnog stvaralaštva i njegovo konačno profiliranje u izrazito prepoznatljivu kulturnu pojavu. Predmet dalje upoznaje studente s najpoznatijim kulturnim i političkim središtima ranog islama. Na kraju, slijedi upoznavanje sa islamskom tradicijom i kulturnim naslijeđem koje je stvarano na tlu današnje Bosne i Hercegovine kroz razdoblje od preko pet stoljeća.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznati studenta sa osnovama islama kao svjetskom religijom, s njegovim nastankom, širenjem i utjecajem koji je izvršio na srednjovjekovnu evropsku kulturu. Također, cilj je i upoznati studenta s remek djelima islamskoga graditeljstva i umjetničkog stvaralaštva.				
Ishodi učenja					

	- Student će usvojiti osnovne materijalne kulture islamskog svijeta - Student će usvojiti osnovne metode rada islamske arheologije - Student će se upoznati sa arheološkim materijalom utjecajem ismamskog svijete na srednjeovjekovnu evropsku kulturu

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Osnovni postulati islamskog učenja
2.	Svijet prije islama
3.	Geografija i teritorija muslimanskog svijeta
4.	Kratki pregleg historije islama
5.	Arheologija i proučavanje rane historije islama
6.	Meka i Medina – sveta muslimanska mjesta
7.	Džamija – njeni korijeni i kasnija institucionalna uloga
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Urbane transformacije – muslimanska naselja i gradovi
10.	Omejidska monumenstalnost – pustinjski dvorci i utvrde
11.	Urbanizam ranog muslimanskog svijeta
12.	Granice muslimanskog svijeta: muslimanska Španija
13.	Novi pravci u islamskoj arheologiji
14.	Islamska arheologija BiH
15.	

	Najznačajniji spomenici islamske kulture na području današnje BiH
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	- Metoda usmenog izlaganja - Metoda razgovora - Praktični rad
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Pohađanje nastave	10	10 %
2.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
3.	Polusemestralni ispit	30	30 %
4.	Završni ispit	50	50 %
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Svaki izostanak nosi određen broj bodova manje predviđenih po ovoj stavci
- Aktivno učestvovanje i zalaganja u nastavi nosi određen broj bodova
- Polusemestralni ispit
- Završni ispit

Napomena:

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura	*Obavezna* 1. Du Ry, Svijet islama, Rijeka, 1969. 2. Gonzales, V., Shvaćanja islamske estetike vizualne kulture i historije , Kult, Sarajevo, 2006. 3. Redžić, H., Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini, Sarajevo, 1983. 4. Rice, D. T., Islamska umetnost, Beograd, 1975. 5. Seyyed, H., Islamska umjetnost i duhovnost, Sarajevo, 2005. 6. Zukić, K., Islamska arhitektura, slikarstvo i primijenjene umjetnosti, I –II, Sarajevo, 2001. 7. Timothy Insoll: The Archaeology of Islam, Wiley-Blackwell, Oxford, 1999 8. Timothy Insoll: The Archaeology of Islam in Sub-Saharan Africa (Cambridge World Archaeology), Cambridge University Press, Cambridge, 2003. 9. Gulru Necipoglu:The Age of Sinan: Architectural Culture in the Ottoman Empire, Reaktion Books, 2010 10. Juhn L. Esposito (ur.), Oksfordska historija islama, Selsebil, Živinice 2005 11. Marcus Milwright, An Introduction to islamic Archaeology, Edinburgh University press, 2010.
	Dodatna 1. Otto-Dorn, K., Islamska umetnost, Novi Sad, 1971. 2. Grupa autora, Svijet islama, Beograd, 1979. 3. Godfrey Goodwin, A History of Ottoman Architecture, Thames & Hudson, 2003 4. Anne-Marie Bernsted, Early Islamic Pottery-Materials and Techniques, Archetype Books; 1ST edition, 2007
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Srednjovjekovna arheologija BiH				
Šifra/kod	FIL ARH 311	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5 (Druga studijska grupa ECTS 3)
Ciklus studija	I	Semestar	V	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Edin Bujak, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: edinbujak@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-251	Termin konsultacija	Online	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2 sata; seminar: 1 sat; vježbe: 1 sat Druga studijska grupa: predavanja 2, seminar 0, vježbe 1.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet sadrži pregled historije srednjovjekovne Bosne i njen odraz na materijalnu kulturu koja ju je pratila. Posebna je pažnja posvećena upoznavanju specifičnosti koje obilježavaju ukupno materijalno i duhovno stvaralaštvo srednjovjekovne Bosne. U tome se ističu karakteristični oblici nadgrobnih spomenika (stećaka), pojava vlastitog pisma, poseban, tzv. bosanski stil u umjetnosti izrade nakita, oruđa, posuđa itd. Student se upoznaje sa srednjovjekovnim graditeljskim naslijeđem, topografijom gradskih naselja, feudalnih i vladarskih dvorova...				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Predočiti studentu ukupno kulturno naslijeđe srednjovjekovne Bosne, vrijeme, okolnosti i način kako je ono stvarano i njegov odnos prema stvaralaštvu susjednih zemalja. U izučavanju materijalne kulture posebna je pažnja posvećena sadržaju nekropola i prijestolnog Bobovca.				
Ishodi učenja	- Student će usvojiti osnovne materijalne kulture srednjeg vijeka na području BiH				

	- Student će usvojiti osnovne metode rada srednjovjekovne arheologije - Student će se upoznati sa arheološkim materijalom srednjovjekovnog perioda BiH

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Osnovna periodizacija srednjovjekovnoga razdoblja: prijelazna stoljeća i rani srednji vijek, razvijeni i kasni srednji vijek. Utemeljenost periodizacije u razvoju srednjovjekovnih društava i promjenama uočljivim u arheološkom materijalu.
2.	Vrijeme velike seobe naroda i pravci kretanja barbarskih naroda tokom 4., 5. i 6. st. i njihov odraz na području BiH.
3.	Odnos starosjedilačkoga romaniziranog stanovništva i novodošlih naroda na primjeru arheološkog materijala sa područja BiH.
4.	Arheološka ostavština germanskih naroda iz razdoblja 4. do 6. st. sa područja BiH.
5.	Avaro-slavenski prodori na području BiH.
6.	Slavensko naseljavanje u Dalmaciji i najraniji arheološki pokazatelji slavenske prisutnosti s posebnim osvrtom na BIH.
7.	Historijat arheoloških istraživanja srednjovjekovnih naselja na području BiH.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Nekropole ranog srednjeg vijeka BiH.
10.	Crkve i naselja ranog srednjeg vijeka u BiH.
11.	Nalazi srednjovjekovnog oružja i vojne opreme sa područja BiH.
12.	

	Nakit srednjeg vijeka Bosne i Hercegovine.
13.	Razvijeni i kasni srednji vijek u BiH.
14.	Fenomen stećaka.
15.	Arheološka istraživanja i nalazi ispod stećaka.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	- Metoda usmenog izlaganja - Metoda razgovora - Praktični rad
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Pohađanje nastave	10	10 %
2.	Aktivnost na nastavi	10	20 %
3.	Polusemestralni ispit	30	30 %
4.	Završni ispit	50	50 %
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Svaki izostanak nosi određen broj bodova manje predviđenih po ovoj stavci
- Aktivno učestvovanje i zalaganja u nastavi nosi određen broj bodova
- Polusemestralni ispit
- Završni ispit

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Grupa autora, Kulturna istorija BiH, Sarajevo 1984. 2. Vinski, Z., Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400-800. godine, u: Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 3. s, 5, Zagreb, 1971. 3. Sijarić M., Hladno oružje iz Bosne i Hercegovine u arheologiji razvijenog i kasnog srednjeg vijeka, Sarajevo 2014. 4. Arheološki leksikon BiH, Sarajevo 1988. 5. Bosna i Hercegovina u doba Karolinga (kraj VIII –početak X vijeka), Zemaljski muzej BiH, Sarajevo 2001. 6. Miletić N., Naučna djelatnost u oblasti srednjevjekovne arheologije, «Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988», Sarajevo 1988., 119-137 7. Miletić N., Ranosrednjovjekovna koplja s krilima iz Bosne i Hercegovine, «Zbornik radova posvećen akademiku Alojzu Bencu», Posebna izdanja ANU BiH 95, Odjeljenje društvenih nauka 27, Sarajevo 1991, 201-208 + 4 table 8. Miletić N., Slovenska nekropola u Gomjenici kod Prijedora, GZM (A) 21-22, Sarajevo 1966-1967, 81-154+32 table 9. Miletić N., Ranosrednjovjekovna nekropola u Rakovčanima kod Prijedora, GZM (A) 25, Sarajevo 1970, 119-177 10. Miletić N., Ranosrednjovjekovna nekropola u Koritima kod Duvna, GZM 33 (1978), Sarajevo 1979, 141-204. 11. Miletić N., Slovenska nekropola u Mahovljanima kod Banjaluke, GZM 34 (A) (1979), Sarajevo 1980, 137-181. 12. Miletić N., Ranoslavenske nekropole u Bosni i Hercegovini -komparativna razmatranja, GZM (A) NS 44, Sarajevo 1989, 175-200. 13. Bosna i Hercegovina u doba Karolinga (Kraj VIII - početak X stoljeća), Zemaljski muzej BiH, Sarajevo 2001.
	Dodatna 1. Grupa autora „Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura", Radovi, III, Muzej grada Zenice, Zenica, 1973. 2. Miletić N., Novi prilozi poznavanju autohtonih kulturnih elemenata u Bosni u doba doseljavanja Slovena, «Predslavenski etnički elementi na Balkanu u etnogenezi Južnih Slavena», ANU BiH, Sarajevo 1969, 233-23
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU

FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Arheologija seobe naroda				
Šifra/kod	FIL ARH 406	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5 (druga studijska grupa ECTS 3)
Ciklus studija	II	Semestar	I	Ak. godina	2020/2021
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: br. 135 E-mail:adnan.busuladzic@ff.unsa.ba Telefon:033 253-158	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Edin Bujak, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: edinbujak@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-251	Termin konsultacija	Online	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 2; seminar __; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Započinje sa upoznavanjem sa kasnoantičkom materijalnom kulturom, ranokršćanskim obrascem, materijalnom kulturom hunskih, avarskih germanskih i slavenskih zajednica, zatim se prelazi na razvitak vizantijske i karolinške materijalne kulture te njihov utjecaj na ranosrednjovjekovne zajednice na tlu današnje Bosne i Hercegovine.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Ovladavanje studenta sa vještinama kojim bi mogao razlučuje tehnike i pojmove materijalne kulture vremena seobe naroda. To uključuje rad sa ranosrednjovjekovnim oružjem, nakitom i nepokretnim materijalom. Cilj je i omogućiti studentu da postavi rani srednji vijek sa prostora dašanjeg zapadnog Balkana u šiti euromediteranski kontekst.				
Ishodi učenja	- Student će usvojiti osnove materijalne kulture seobe naroda - Student će usvojiti osnovne metode rada srednjovjekovne arheologije				

	- Student će se upoznati sa arheološkim materijalom seobe naroda

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod, izvori, hronologije, literatura
2.	Kratki historijski pregled seobe naroda i osnovni arheološki pojmovi vezani uz seobu naroda
3.	Huni: povijest, dolazak u Evropu, Atila, kraj hunske dominacije
4.	Materijalna kultura hunskog vremena: nakit, oružje i oruđe
5.	Historija Gota
6.	Materijalna kultura istočnih Gota I
7.	Materijalna kultura istočnih Gota II
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Historija Gepida i Langobarda
10.	Materijalna kultura Gepida
11.	Materijalna kultura Langobarda
12.	Historija Avara
13.	Materijalna kultura Avara
14.	Kneževski grobovi i ostave perioda seobe naroda
15.	

	Nekropole perioda seobe naroda sa područja BiH
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	- Metoda usmenog izlaganja - Metoda razgovora - Praktični rad
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Pohađanje nastave	10	10 %
2.	Aktivnost na nastavi	10	20 %
3.	Polusemestralni ispit	30	30 %
4.	Završni ispit	50	50 %
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Svaki izostanak nosi određen broj bodova manje predviđenih po ovoj stavci
- Aktivno učestvovanje i zalaganja u nastavi nosi određen broj bodova
- Polusemestralni ispit
- Završni ispit

Napomena:

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura	*Obavezna* 1. Vinski Z., Epoha seobe naroda, Umjetničko blago Jugoslavije, Rani srednji vijek, Beograd -Zagreb-Mostar 1986. 2. *Germanen, Hunnen und Awaren* (katalog izložbe), Nürnberg 1987. 3. Vinski Z., *Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400-800. godine*, VAMZ, 3.s., 5, Zagreb 1971. 4. Werner J., *Beiträge zur Archäologie des Attila-Reiches*, München 1956. 5. Mrkobrad D., *Arheološki nalazi seobe naroda u Jugoslaviji*, Beograd 1980. 6. *I Goti* (katalog izložbe), Milano 1994. 7. Müller, R. i Steuer H., *Fibel und Fibeltracht*, Realexikon der Germanischen Altertumskunde, (separat) 68-196., Berlin-New York 2000. 8. Bierbrauer V., *Die Ostrogotischen Grab- und Schatzfunde in Italien,* Spoleto 1975. 9. Vinski Z., *O nalazima 6. i 7. st. u Jugoslaviji s posebnim obzirom na arheološku ostavštinu iz vremena I avarskog kaganata*, Opuscula archeologica, 3, Zagreb 1958. 10. Kovačević J., *Avarski kaganat*, Beograd 1977 11. Miletić N., *Ranosrednjovjekovna nekropola u Koritima kod Duvna*, GZM, n. s., sv. 33, Sarajevo 1979. 12. Miletić N., *Ranosrednjovjekovna nekropola u Rakovčanima kod Prijedora*, GZM, n.s., 25, Sarajevo 1970. 13. Miletić N., *Nekropola u selu Mihaljevićima kod Rajlovca*, GZM, n.s., 11, Sarajevo 1956. 14. Miletić N., *Nalaz ranosrednjovjekovnih fibula iz Rajlovca*, GZM, n.s., 10, Sarajevo 1955.
	Dodatna 1. Demo Ž., *Ostrogothic Coinage from Collections in Croatia, Slovenia and Bosnia & Herzegovina* (= Situla, 32), Ljubljana 1994. 2. Vinski Z., *Dodatna zapažanja o šljemovima Narona/Baldenheim*, SHP, 3.s., 14, Split 1984. 3. Bolta L., *Rifnik pri Šentjurju, poznoantička naselbina in grobišče*, Katalogi in monografije, 19, Narodni muzej, Ljubljana 1981 4. Stare V. - Vinski Z., *Kranj - nekropola iz časa preseljevanja ljudstev*, Katalogi in monografije, 18, Narodni muzej, Ljubljana 1980 5. Dimitrijević D., *Gepidska nekropola "Kormadin" kod Jakova*, Rad Vojvođanskih muzeja, 9, Novi Sad 1960. 6. Vinski Z., *Orlovske kopče iz Jugoslavije*, VMKH, 8,4, Zagreb 1959 7. Vinski Z., Krstoliki nakit epohe seobe naroda u Jugoslaviji, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 3, Zagreb 1968. 8. Simoni K., *Knin-Greblje - kataloški opis grobova i nalaza*, SHP, 3.s., 19, Split 1991. 9. Belošević J., *Ranosrednjovjekovnanekropola u selu Kašiću kraj Zadra*, Diadora, 4, Zadar 1968. 10. Vinski, Z., Razmatranja o iskopavanjima u Kninu na nalazištu Greblje, SHP, 3.s., 19, Split 1991. 11. Ivanišević V. – Kazanski P., *La nécropole de l'epoque des Grandes migrations á Singidunum*, Singidunum, 3, Beograd 2002.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija / Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija stare Grčke				
Šifra/kod	FIL ARH 230	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	3
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Treći	Ak. godina	2020/21
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Preduslova za upis na ovaj predmet nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	Amra Šačić Beća			
	Kontakt podaci	Kabinet : Kabinet: 134 E-mail: amra.sacic@ff.unsa.ba Telefon: + 387 33 253 157	Termin konsultacija	srijeda 14 – 17 utorak 17 - 19	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja __1____; seminar_____; vježbe__1____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet je koncipiran tako da se studentima prezetiraju najvažniji segmeti kulturno - historijskog razvoja prostora na kome se razvijala grčka civilizacija. U radu sa studentima biti će akcenat na antičkoj topografiji, historiografiji i faktografiji u periodu od Grčko – perziskih ratova do smrti Aleksandra Velikog. Studenti će imati priliku da se upoznaju sa modernim viđenjem pojomova grčke demokratije, oligarhije i monarhije. Kroz prospografsku analizu studenti će se upoznati sa najvažnijim događajima iz grčke historije (Solon, Leonida, Temistokle, Arhimad, Perkle, Fidija, Alkibijad, Nikija,Epaminonda, Pelopida, Demosten, Filip II Makedonski, Aleksandar Veliki itd). Nastava je popraćena prikazivanjem dokumenatrnih filmova, replika arheoloških predmeta sa prostora stare Grčke, te adekvatnim PowerPoint prezetacijama.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj kolegija je upoznati studente sa najznačajnijim događajima iz starogrčke historije kroz rad na historijskim izvorima i literaturi. Pored toga cilj je da studenti razviju kritičko promišljanje o ulozi pojednih ličnosti na razvoj historijskih događaja.				
Ishodi učenja	1. Poznavanje osnovinih faktografskih činjenica 2. Razumijevanje historijskih uzročno – posljedičnih veza 3. Poznavanje i upotreba kritičkog aparata				

	4. Motivacija za izučavanje historijske prospografije 5. Razvijanje interesa kod studenta za budući naučno – istraživački rad za razdoblje grčke historije

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Upoznavanje s literaturom. Historijska topografija stare Grčke
2.	Izvori za izučavanje najvažnijih događaja iz grčke historije (Herodot, Tukidid, Ksenofont, Plutarh, Diodor Sicilijanski, itd).
3.	Pregled kulturno – historijskog razvoja grčkog svjeta do Grčko – perziskih ratova (Homerska Grčka, Sparta, Kreta, Tesalija i Beotija od IX do V st. e. Grčka kolonizacija VIII- VI st. e.)
4.	Atika u periodu VIII – V st. (Atika u VII i VI st.e. Kilonova urota. Drakonovi zakoni, Solonovo zakonodavstvo. Pizistratova tiranija. Klistenovo zakonodavstvo. Privredni razvoj Grčke od VII do VI st.e.)
5.	Grčko-perzijski ratovi.(Jonski ustanak. Prvi i drugi Darijev pohod. Kserksov pohod. Termopili. Salamina. Plateja. Mikale. Posljedice grčko - perziskih ratova).
6.	Propografska analiza Grčko – perziskih ratova (Darije II, Kserks, Militijad, Leonida, Temistokle)
7.	Atena u doba Perikla (arhitektura, umjetnost, kultura, filozofija i ekonomija, prospografska analiza najznačajinih ličnosti iz doba Perikla)
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Peloponeski rat (Uzoroci rata.Faze rata. Završni period rata. Posljedice)
10.	Sagledavanje događaja iz Peloponeskog rata kroz prospografsku analizu najznačajnijih ličnosti (Arhimad, Nikija, Demosten, Alkibijad, Lisandar)
11.	Grčka u prvoj polovini IV st. e. Socijalno-privredna kriza u grčkoj početkom IV st. e. Hegemonija Sparte. Korintski rat i carski mir iz 386. st. e. Sparta, i Atena 380-370 st. e.
12.	Teba u doba Pelopide i Epimanonde - vrhunac tebanske moći
13.	Drugi pomorski savez, pobjeda nad Spartom i mir iz 371. st. e. Boj kod Leuktre i demokratski pokret na Peloponezu. Mlađa tiranija u Grčkoj i Maloj Aziji.
14.	Uspon Makedonije i propast nezavisnosti Grčke. Makedonija za vrijemwe vladavine Filipa II. Prosopografska analiza dinastije Argeada .
15.	Aleksandar Veliki – život i djelo kroz izvore i literaturu

16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	1. Analitička metoda (analiza određenih vojno – političkih i kuturnih događaja kroz podjelu na manje tematske cjeline) 2. Heuristička metoda (posticati studete da kroz međusobni razgovor ili kroz razgovor sa nastavnik dođu do zaključaka o uzročno – posljedičnim vezama u periodu koji se obrađuje) 3. Metode izučavanja hronologije
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Prisustvo na nastavi	10	10%
2.	Aktivnost na nastavi	10	10%
3.	Esej / seminar	15	15%
4.	Polusemestralna provjera znanja	20	20%
5.	Završni ispit	45	45%
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru.
- aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra
- seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar ponuđenih tema
- parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Test će biti koncipiran tako da obuhvati gradivo koje će biti izloženo u prvih sedam sedmica nastave
- završna provjera znanja koja obuhvata gradivo iz druge polovine semestra

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* V. V. Struve-D. P. Kalistov, *Stara Grčka*, Sarajevo 1959. *Oksfordska historija stare Grčke i helenističkog svijeta*, Beograd 1999. Plutarh, *Uporedni životopisi*, Zagreb 1988.
	Dodatna A M.Biten, *Stara Grčka*, Beograd 2010. *The Cambridge Ancient History 2-9*, Cambridge 2002, Cambridge University Press (odabrana poglavlja); P. Greeen, Alexander to Actium: The historical Evolution of the hellenistic Age, London 1994.
Napomene	Nastavnik će obaveznu literaturu studentima dati u digitalnom obliku u toku prve sedmice nastave. **U periodu online nastave nastavni proces iz predmeta *Historija stare Grčke* održavati će se na sljedećim platformama : Google Classroom, Zoom, Google Meet.**

Logo fakulteta/akademije **UNIVERZITET U SARAJEVU – Filozofski fakultet** **OPIS predmeta**	**Obrazac SP2**
	Stranica **1** od **3**

Šifra predmeta: FILARH 202	**Naziv predmeta:** Arheologija Grčke i Rima 1		
Ciklus: I prvi	**Godina: II - druga**	**Semestar: zimski**	**Broj ECTS kredita:** 5 (grupa ECTS 4
Status: Obavezni		**Ukupan broj sati: 75** Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja 30 sati Vježbe 30 Seminar 15 Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti	

Učesnici u nastavi	**Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet** [u ov imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]
Preduslov za upis:	nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je upoznati studente osnovama grčko-helenske civilizacije, koja je jedna (kultura koja su obilježila prostor Evrope ali i svijeta.
Tematske jedinice: *(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)*	**Kratki historijat antičkih Grka – prapovijesni Kikladi** **Materijalni ostaci Kiklada** **Formiranje grčkih gradova država** **Početci kolonizacije** **Grčka slikana keramika – osnove, historijat, značaj i rasprostranjen** **Tipološka podjela – vaze protogeometrijskog i gemoterijskog stila, nastanak, n** **Orjentalizirajući i crnofiguralni stil, nastanak, stil, motivi** **Atička crnofiguralna keramika** **Crvenofiguralna keramika** Polusemestralna provjera znanja studenata

	Slikana keramika IV stoljeća i helenistička keramika
	Grčke državne starine
	Ratne starine i pomorstvo antičkih Grka
	Predmeti svakodnevne upotrebe, odjelo, pokop, brak **Grčka religija i kultovi**
	Grčka monumentalna arhitektura i skulptura I
	Grčka monumentalna arhitektura i skulptura II
	Delfi, Olimpija, Atena, Sparta **Helenizam i kraj grčke civilizacije**
	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
	Završni ispit za studente I. i II. Ciklusa po Bolonjskom procesu
Ishodi učenja:	*Znanje*: U toku izvođenja nastavnog procesa studenti će usvajajti informacije i znanja iz helenističkog kulturnog kruga, upoznavati se sa materijalnom kulturom antičkih Grka. *Vještine:* Ishodi učenja odnose se na osposobljavanje budućih arheologa da mogu deter karakteristike grčko-helenske kulture, te raspoznati uticaje, trgovačke i druge kontakte, pokretne nalaze koji su vladali između prostora današnje Bosne i Hercegovine i prostor Student može primijeniti znanje osnovne metode, kritičko razumijevanje, vještine i apli istraživanja. *Kompetencije*: Savladavanjem ovih saznanja budući arheolozi će biti osposobljeni da se adekvatan način interpretiraju arheloške pokretne nalaze ovoga kulturno-civilizacijskog kruga. Student dobija kompetencije i sposobnosti tumačenja podataka, može donos naučnim pitanjima, ima izgrađene vještine za nastavak studija i temelj za buduće samousmjeravanje.
Metode izvođenja nastave:	Nastava se izvodi u formi predavanja i video prezentacije materije koja se obrađuje, kak studentima približila tema.
Metode provjere znanja sa	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%

strukturom ocjene[1]:

1.	Prva polusemestralna provjera znanja	45	45
2.	Aktivnosti	5	5
3.	Završni ispit (pismeni, usmeni ili kombinirani)	50	50
4.			
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja odnosi se primarno na temelju pokazanog polusemestralnog i završnog ispita.

Literatura[2]:

Obavezna

1. *Branko Gavela „Istorija umetnosti antičke Grčke". Beograd, 2002 (i više izdanja)*
2. *Aleksandrina Cermanović „Grčke slikane vaze" Beograd, 1977.*
3. *August Musić „Nacrt grčkih i rimskih starina". Zagreb, 1942. (dio ka odnosi na Grčku str. 3 do str. 105.*
4. *Luis Mamford „Grad u istoriji" – od str. 101-do str. 218 – grčki dio, Beograd, 2001 (ima više izdanja)*
5. *Werner Müller – Gunther Vogel „Atlas arhitekture 1" od str. 127 do 202. Zagreb, 1999.*
6. *M. Sanader „Arheološke studije i ogledi." Zagreb, 2002.*
7. *Helena Tomas „Prapovijesni Kikladi". Zagreb, 2016.*
8. *R. Grevs „Grčki mitovi". – više izdanja*

Dodatna

1. *M. Sanader „Kerber u antičkoj umjetnosti" Zagreb, 1986.*
2. *Branko Gavela „Fidija, klasična epoha helenske umetnosti" Beograc 2006. (ima više izdanja)*
3. *Marina Milićević – Bradač „Stara Grčka. Grci na Crnome Moru". Zagreb, 2004.*
4. *A. Cermanović – D. Srejović „Rečnik grčke i rimske mitologije". Beograd, 2004. (ima više izdanja).*
5. *F. Chamoux „Grčka civilizacija". Beograd, 1967.*
6. *F. Durando „Drevna Grčka, zora zapada". Zagreb, 1999.*

[1] Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrduje vijece organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa clanom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

[2] Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijece organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrduje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Arheološki praktikum III				
Šifra/kod	FIL ARH 231	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5 (Druga studijska grupa ECTS 3)
Ciklus studija	I	Semestar	III	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime	prof. dr. Adnan Busuladžić			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Edin Bujak, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: edinbujak@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-251	Termin konsultacija	Online	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja _____; seminar_____; vježbe: 2 sata				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet se sastoji iz dva dijela – teorijskog i praktičnog. U teorijskom dijelu student se upoznaje s osnovnim sadržajima arheologije kao struke, s njenim sadržajem i metodama rada, to jest kako se organiziraju terenska istraživanja i šta im prethodi. Praktični dio nastave se izvodi na terenu ili muzeju ili na fakultetu, s tim da studenti sa svojim nastavnicima učestvuju na odgovarajućim iskopavanjima na lokalitetu prahistorijskog (eneolit, bronzano ili željezno doba) sadržaja ili rade na obradi arheološkog materijala iz navedenih perioda.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Uvesti studente u teorijsko i praktično znanje arheoloških istraživanja i terenskim radom upoznati ih s načinom na koji se obavljaju arheološka iskopavanja na prahistorijskim nalazištima.				
Ishodi učenja	- Student će usvojiti osnovne sadržaje arheologije kao struke - Student će usvojiti osnovne metode rada arheologije				

	- Student će se upoznati sa arheološkim materijalom eneolita, bronzanog i željeznog doba

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Teorijski osvrt na eneolit.
2.	Praktični dio – rad s materijalom eneolitika.
3.	Teorijski osvrt na brončano doba.
4.	Praktični dio – rad s materijalom brončanog doba.
5.	Metalurgija bronze – postupak lijevanja i kovanje bronze.
6.	Metalurgija željeza – postupak kovanja željeza.
7.	Teorijski osvrt na starije željezno doba.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Praktični dio – rad s materijalom starijeg željeznog doba.
10.	Teorijski osvrt na mlađe željezno doba.
11.	Praktični dio – rad s materijalom mlađeg željeznog doba.
12.	Teorijski osvrt na metodologiju iskopavanja nalazišta brončanog i željeznog doba.
13.	Teorijski osvrt na antički period.
14.	

	Praktični dio – rad s materijalom antičkog perioda.
15.	Ponovni pregled materijala od prahistorijskog perioda do antike.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	- Metoda usmenog izlaganja - Metoda razgovora - Praktični rad
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Pohađanje nastave	10	10 %
2.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
3.	Polusemestralni ispit	30	30 %
4.	Završni ispit	50	50 %
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Svaki izostanak nosi određen broj bodova manje predviđenih po ovoj stavci
- Aktivno učestvovanje i zalaganja u nastavi nosi određen broj bodova
- Polusemestralni ispit
- Završni ispit

Napomena:

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;

	b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Barker, Ph., Tehnike arheološkog iskopavanja, Katalozi i monografije 8, Split, 2000. 2.Greene, K., Archaeology, An Introduction, London, 2001. 3.Harris, E. C., Načela arheološke stratigrafije, Ljubljana, 1989. 4.Renfrew, C., Bahn, P., Archaeology (Theories, Methods and Practice), London, 2000. 5. Arheološki leksokon BiH, Sarajevo 1988. 6. Srejović D., Arheološki leksikon, Beograd 1997. 7. Prahistorija jugoslavenskih zemalja, tom III, IV i V
	Dodatna 1. Dincauze, D., Environmental Archaeology, Cambridge, 2000. 2. Gosden, C., Anthropology & Archaeology, London, 1999. 3. Leute, U., Archaeometry, New York, 1987. 4. Orton, C., Sampling in Archaeology, Cambridge, 2001. 5. Roskams, S., Excavation, Cambridge, 2001
Napomene	

Šifra predmeta: FILARH 333	Naziv predmeta: Umjetnost antičkih mozaika na tlu Bosne i Hercegovine		
Ciklus: I - prvi	**Godina: III - treća**	**Semestar: zimski**	**Broj ECTS kredita:** 2
Status: izborni		**Ukupan broj sati: 30** Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja 30 sati Vježbe Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti	

Učesnici u nastavi	**Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet** [u ov imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]
Preduslov za upis:	nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Mozaici su vrlo važan izvor informacija na temelju kojih upoznajemo način života, obič standard, karakter objekta, mitologiju i vjerovanja da li je u pitanju luksuzno privatno z zgrada.
Tematske jedinice: *(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)*	**Pojam mozaika, historijat, pojava** **Način izrade, konstrukcije, materijali, tipovi mozaika** **Historijat istraživanja mozaika u Bosni i Hercegovini** **Primjeri mozaika u Bosni i Hercegovini I** **Primjeri mozaika u Bosni i Hercegovini II** **Primjeri mozaika u Bosni i Hercegovini III** **Mozaici u drugim provincijama Rimskog carstva** **Grčka** Polusemestralna provjera znanja studenata **Mozaici Rima**

	Mozaici Levanta
	Mozaici sjeverne Afrike I
	Mozaici sjeverne Afrike II
	Mozaici evropskih provincija I
	Mozaici evropskih provincija II
	Mozaici evropskih provincija III **Ranokršćanski mozaici**
	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
Ishodi učenja:	*Znanje:* Studenti će dobiti mnogobrojne informacije o mozaičkoj umjetnosti i najvažniji svjetskim lokalitetima gdje su mozaici pronađeni. *Vještine*: Ishodi učenja i usvojene vještine odnose se na osposobljavanje studenata arhe pravilno atribuirati ikonografske i dekorativne predstave, te da steknu širi uvid u ovu un arheološku formu. Student može primijeniti znanje osnovne metode, kritičko razumijev aplikativna istraživanja. *Kompetencije*: Ujedno ih predmet osposobljava da na adekvatan način reagiraju i smislu mozaičkih površina koje pronađu na lokalitetu, obzirom d aje na prostoru Bosne i Herce pronađeno preko 50 mozaičkih površina. Student dobija kompetencije i sposobnosti tun podataka, može donositi sudove o naučnim pitanjima, ima izgrađene vještine za nastava za buduće samousmjeravanje.
Metode izvođenja nastave:	Način izvođenja nastave odnosi se na predavanja uz video prezentaciju oblika, formi i f mozaičkih površina u Bosni i Herceovini, ali i mozaika iz provincija Afrike, Evrope, Bl
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene[1]:	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%
1.	Prva polusemestralna provjera znanja	45	45
2.	Aktivnosti	5	5

[1] Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrduje vijece organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa clanom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

	3.	Završni ispit (pismeni, usmeni ili kombinirani)	50	50
	4.			
	5.			
			Ukupno: 100 bodova	100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja formira se primarno na temelju pokazanog polusemestralnog i završnog ispita.
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjer ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura[2]:

Obavezna

1. *Irma Čremošnik „Mozaici i zidno slikarstvo rimskog doba u Bosni i Hercegovin 1984.*
2. *Adnan Busuladžić „Umjetnost antičkih mozaika na tlu Bosne i Hercegovine". Sa*
3. *Milun Garčević „Mozaik, povijesni pregled, stilske oznake i tehnike izrade". Za kasnijih izdanja)*

Dodatna

1. *W. Oakeshott „Mozaici Rima". Beograd, 1977.*

[2] Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijece organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrduje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Arheološki praktikum V				
Šifra/kod	FIL ARH 332	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5 (Druga studijska grupa ECTS 2)
Ciklus studija	I	Semestar	V	Ak. godina	2020/2021.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. Dr. Adnan Busuladžić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 135 E-mail:adnan.busulazic@ff.unsa.ba Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Edin Bujak, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 137 E-mail: edinbujak@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-251	Termin konsultacija	Online	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja _____; seminar_____; vježbe: 2 sata				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet se sastoji iz dva dijela – teorijskog i praktičnog. U teorijskom dijelu student se upoznaje s osnovnim sadržajima arheologije kao struke, s njenim sadržajem i metodama rada, to jest kako se organiziraju terenska istraživanja i šta im prethodi. Praktični dio nastave se izvodi na terenu ili muzeju ili na fakultetu, s tim da studenti sa svojim nastavnicima učestvuju na odgovarajućim iskopavanjima na lokalitetu srednjovjekovnog sadržaja ili rade na obradi arheološkog materijala iz navedenog perioda.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Uvesti studente u teorijsko i praktično znanje arheoloških istraživanja i terenskim radom upoznati ih s načinom na koji se obavljaju arheološka iskopavanja na srednjovjekovnim nalazištima.				
Ishodi učenja	- Student će usvojiti osnovne sadržaje arheologije kao struke - Student će usvojiti osnovne metode rada arheologije - Student će se upoznati sa arheološkim materijalom srednjovjekovnog perioda				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Teorijski osvrt na iskopavanja srednjevjekovnog doba.
2.	Teorijski osvrt na keramiku, nakit i oružje srednjeg vijeka I.
3.	Teorijski osvrt na keramiku, nakit i oružje srednjeg vijeka II.
4.	Teorijski osvrt na sepulkralne spomenike srednjeg vijeka
5.	Praktična nastava – keramika srednjeg vijeka I
6.	Praktična nastava – keramika srednjeg vijeka II.
7.	Praktična nastava – nakit srednjeg vijeka I
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Praktična nastava – nakit srednjeg vijeka II
10.	Praktična nastava – oružje srednjeg vijeka I
11.	Praktična nastava – oružje srednjeg vijeka II
12.	Praktična nastava – nakit srednjeg vijeka I
13.	Praktična nastava – nakit srednjeg vijeka II
14.	Srednjovjekovna fortifikacona arhitektura

15.	Stručni izlet na srednjovjekovni lokalitet
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	- Metoda usmenog izlaganja - Metoda razgovora - Praktični rad
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Pohađanje nastave	10	10 %
2.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
3.	Polusemestralni ispit	30	30 %
4.	Završni ispit	50	50 %
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Svaki izostanak nosi određen broj bodova manje predviđenih po ovoj stavci
- Aktivno učestvovanje i zalaganja u nastavi nosi određen broj bodova
- Polusemestralni ispit
- Završni ispit

Napomena:

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;

	b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Barker, Ph., Tehnike arheološkog iskopavanja, Katalozi i monografije 8, Split, 2000. 2.Greene, K., Archaeology, An Introduction, London, 2001. 3.Harris, E. C., Načela arheološke stratigrafije, Ljubljana, 1989. 4.Renfrew, C., Bahn, P., Archaeology (Theories, Methods and Practice), London, 2000. 5. Arheološki leksokon BiH, Sarajevo 1988. 6. Srejović D., Arheološki leksikon, Beograd 1997. 7. Prahistorija jugoslavenskih zemalja, tom III, IV i V
	Dodatna 1. Dincauze, D., Environmental Archaeology, Cambridge, 2000. 2. Gosden, C., Anthropology & Archaeology, London, 1999. 3. Leute, U., Archaeometry, New York, 1987. 4. Orton, C., Sampling in Archaeology, Cambridge, 2001. 5. Roskams, S., Excavation, Cambridge, 2001
Napomene	

Šifra predmeta: FILARH 304	Naziv predmeta: Kasnoantička i starokršćanska arheologija		
Ciklus: I prvi	**Godina: III - treća**	**Semestar: zimski**	**Broj ECTS kredita:** 5 (grupa 3 ECTS
Status: obavezni		**Ukupan broj sati: 45** Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja 30 sati. Vježbe 15 Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti	

Učesnici u nastavi	**Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet** [u ov imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]
Preduslov za upis:	nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Prostor Bosne i Hercegovine je poznat po vrlo velikom broju otkrivenih ranokršćanskih je pored samih zdanja pronađeno dosta crkvene plastike, sa mnogobrojnim reljefima, sv drugim predmetima svakodnevne upotrebe. Prisustvo nove religije i njeno širenje imalo značaja i u kasnijem perodu srednjeg vijeka, gdje su temelji udareni upravo u kasnoanti opterećenom mnogobrojnim nemirnim dešavanjima i upadima Barbara.
Tematske jedinice: *(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)*	**Kontakti sa Rimljanima i pojava Isusa** **Kristov život i smrt** **Apostoli, evanđelisti** **Pavlova misija** **Širenje kršćanstva na prostor Balkana** **Od progonjene do priznate religije** Polusemestralna provjera znanja studenata **Kršćanska arhitektura – bazilike** **Organizacija crkve – pojava različitih učenja**

	Crkva u Saloni, Cibalama, Mursi, Sisciji i drugim mjestima
	Primjeri crkvene arhitekture u Bosni i Hercegovini I **Primjeri crkvene arhitketure u Bosni i Hercegovini II**
	Kršćanski ukopi i zidane grobnice na svod
	Crkvena plastika na prostoru Bosne i Hercegovine I **Crkvena plastika na prostoru Bosne i Hercegovine II**
	Tragovi kršćanstva na mozaicima, stelama, svjetiljkama i drugim pokr materijalom **Crkvena hijerarhija u antičko doba**
	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
Ishodi učenja:	*Znanje*: Kako je kršćanstvo postajalo sve više zastupljeno na prostoru današnje Bosne i tako su i njegovi tragovi bivali sve veći i mnogobrojniji. Područje današnje Bosne i Her iznimno dobro bogato ovom vrstom materijalnih ostataka, zbog čega je neophodno da s arheologije poznaju ovu problematiku. *Vještine*: Budući studenti mogu kompetentno vršiti valorizaciju, istraživanje, determina ikonografije. Student može primijeniti znanje osnovne metode, kritičko razumijevanje, aplikativna istraživanja. *Kompetencije*: Zaokružene vještine trebaju biti dostatne za ispravan tretman lokaliteta, pokretnog arheološkog materijala pronađenog na tlu Bosne i Hercegovine, ali i šire. Stu kompetencije i sposobnosti tumačenja podataka, može donositi sudove o naučnim izgrađene vještine za nastavak studija i temelj za buduće samousmjeravanje.
Metode izvođenja nastave:	Nastava se izvodi kroz predavanja i video prezentaciju objekata, materijala, karata, pok ulomaka crkvene arhitekture.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene[1]:	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%
1.	Prva polusemestralna provjera znanja	45	45
2.	Aktivnosti	5	5
3.	Završni ispit (pismeni, usmeni ili	50	50

[1] Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrduje vijece organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa clanom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

		kombinirani)		
	4.			
	5.			
			Ukupno: 100 bodova	100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja formira se primarno na temelju pokazanog polusemestralnog i završnog ispita.
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjer ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura[2]:

Obavezna

1. Vicko Kapitanović „Kršćanska arheologija". Split, 2006.
2. Đ. Basler „Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini". Sarajevo, 19
3. Ćiro Truhelka „Starokršćanska arheologija". Zagreb, 1931.
4. Đuro Basler „Kršćanska arheologija" Mostar, 1986.
5. Dimitrije Sergejevski „Bazilika u Dabravini". Sarajevo, 1956.
6. Veljko Paškvalin „Kršćanstvo kasne antike u zaleđu Salone i Narone". Sarajevo
7. Mirjana Sanader „Ranokršćanska arheologija. Od početaka do konstantinskog ol 2016.
8. Grupa autora „Od nepobjedivog sunca do Sunca pravde". Zagreb.

Dodatna

1. *Dimitrije Sergejevski „Staro-hrišćanska bazilika u Klobuku". U: Glasnik Zemal Bosne i Hercegovine, IX, Sarajevo, 1954, 189-210.*
2. *Adnan Busuladžić „Kasnoantička grobnica na svod, crkva i nekropola na lokali Česma u Donjem Vakufu." U: Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja, kn 2012, str. 159 do str. 187.*
3. *Ante Uglešić „Ranokršćanska arhitektura na području Zadarske nadbiskupije".*

[2] Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijece organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrduje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: FILARH 422	Naziv predmeta: Iliri i grčki svijet		
Ciklus: II drugi	Godina: I - prva	Semestar: zimski	Broj ECTS kredita: 5 (grupa 3 ECTS
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 45 Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja 30 sati. Vježbe 15 Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti	

Učesnici u nastavi	**Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet** [u ov imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]
Preduslov za upis:	nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj kolegija je upoznati studente sa grčko-helenističkim izvedenicama nastalim pod uti kontakata Ilira sa grčkim i helenističkim svijetom.
Tematske jedinice: *(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)*	**Uzroci kolonizacije i pojave na drugim prostorima** **Grčka kolonizacija istočne obale Jadrana** **Issa, Faros, Korkira** **Materijalni ostaci koji potvrđuju grčko prisustvo na istočnoj obali Jadr** **Materijalni ostaci koji potvrđuju grčko prisustvo na istočnoj obali Jadr** **Materijalni ostaci koji potvrđuju grčko prisustvo na prostoru Bosne i Hercegov kod Stoca** **Grčki materijal sa lokaliteta Glasinac** Polusemestralna provjera znanja studenata **Grčki materijal iz muzejskih zbirki u Bosni i Hercegovini**

	Grčki materijal sa lokaliteta u Krajini **Grčka keramika i oružje mahajre, umbro, knemide** **Grčko-ilirski šljemovi** **Helenski nakit** **Strigili** **Grčki kultovi na tlu Bosne i Hercegovine** Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave) Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
Ishodi učenja:	*Znanje*: Obzirom na razmjerno bogat domaći materijal koji se može pripisati grčko-hele uticaju na prostoru Bosne i Hercegovine značajan broj arheoloških nalaza se može pripisati ovom kulturno-civilizacijskom krugu. Zbog toga su znanja o ovom kulturnom iznimno značajna za svakog arheologa. *Vještine*: Studenti će morati dobiti vještine za adekvatnu analizu determinaciju grčko-h materijala. Može primijeniti znanje i sposobnost za rješavanje problema, može prir konceptualno razmišljanje i kreativnost. U stanju je ocjeniti metodologiju arheolož *Kompetencije*: Od velike važnosti je da studenti arheologije budu osposobljeni za pravilnu, tipologizaciju te dataciju ovog materijala, sa kojima će se vrlo često susretati u zbirkama i tokom arheoloških istraživanja na terenu. Student ima sposobnost integrir uspješno savladavanje složenih stručnih i naučnih problema, na osnovu nepotpuni može formirati sud o problemu, može svoje zaključke prenositi drugima. Može aut
Metode izvođenja nastave:	Predavanje uz video prezentaciju grčko-helenističkog i materijala ilirskih plemena na k grčko-helenska kultura.
Metode provjere znanja sa	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%

strukturom ocjene[1]:

1.	Prva polusemestralna provjera znanja	45	45
2.	Aktivnosti	5	5
3.	Završni ispit (pismeni, usmeni ili kombinirani)	50	50
4.			
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja formira se primarno na temelju pokazanog polusemestralnog i završnog ispita.
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjer ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura[2]:

Obavezna

1. Branko Kirigin „Grčko-helenistička zbirka u stalnom pos Arheološkog muzeja u Splitu". Split 2008. - KATALOG
2. Branko Krigin „Faros, parska naseobina. Prilog proučava civilizacije u Dalmaciji. U: Vjesnik za arheologiju i histo dalmatinsku, sv. 96, Split, 2004.
3. Branko Kirigin „Vaze tipa Alto-Adriatico iz Isse". U: Pril umjetnosti u Dalmaciji, br. 32, Split, 1992, str. 79 do str. 9
4. Branko Kirigin „Issa grčki grad na Jadranu. Zagreb, 1996
5. Petar Lisičar „Crna Korkira i kolonije antičkih Grka na Ja 1951.
6. M. Nikolanci „Helenistička nekropola Isse". U: Vjesnik z historiju dalmatinsku, br. 63/64, Split, 1969, 57-87.
7. M. Nikolanci „Jadranski Grci kao periferija helenskog svi Materijali 12, Zadar, 1976, str. 149 do str. 168.
8. M. Miše „Grčka i helenistička keramika iz Farosa u Arhe muzeju u Splitu." U: Vjesnik za arheologiju i povijest dal 98, Split, 2005, str. 25 do str. 48.
9. Z. Marić „Arheološka istraživanja na Gradini u Ošanićim 1963. godine." U: Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i H XXVII – XXVIII, Sarajevo, 1972/73, str. 173-235.
10. Z. Marić „Arheološka istraživanja Akropole ilirskog grad Gradini u Ošanićima kod Stoca od 1967 do 1972." U: Gla Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, XXX-XXXI, S

[1] Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrduje vijece organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa clanom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

[2] Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijece organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrduje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

str. 5 do str. 99.
11. Z. Marić „Depo pronađen u ilirskom gradu Daors...“U: G Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, XXXIII, Saraje 23 do str. 113.
12. M. Blečić-Kavur – A. Pravidur „Ilirske kacige s područja Hercegovine“. U: Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i He 53Sarajevo, 2012, str. 35 do str. 137.
13. Grupa autora „Antički Grci na tlu Hrvatske“. Zagreb, 201
14. Maja Parović-Pešikan “O karakteru grčkog materijala putevima njegovog prodiranja”. U: Starinar n. s. XI, Beograd, str. 34.
15. Maja Parović – Pešikan “Najnovija istraživanja u Bo posebnim osvrtom na problem ilirskih i predilirskih veza s Materijali XII, Kongres arheologa Jugoslavije, Zadar, 1976, str. 7
16. Maja Parović-Pešikan “Grčka mahajra i problem kriv Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja, knj. 18, Sarajevo, str. 53.
17. Maja Parović – Pešikan “Grčko-italske i helenističke vaz muzeja u Sarajevu.” U: Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Sarajevu, n. s. A, 40/41, Sarajevo, 1986, str. 39 do str. 60.
18. R. Vasić “Donja Dolina i Makedonija.” U: Godiš balkanološka ispitivanja, knj. 12, Sarajevo, 1975, str. 81 do str. 9
19. R. Vasić “Prilog proučavanju grčkog oružja u Jugoslaviji Centra za balkanološka ispitivanja, knj. 18, Sarajevo, 1982, str. 5
20. R. Vasić “Greek Bronze Vessels Found in Yugoslavia.” 33, sv. 2, Skopje, 1983, str. 185 do str. 194.
21. R. Vasić “Prilog proučavanju šarnirskih fibula u Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja, knj. 21, Sarajevo do str. 157.
22. Duje Rendić – Miočević „Iliri i antički svijet“. Split, 198 odnosi na Grke.
23. E. Imamović „Antički kultni i votivni spomenici na tlu Bo Hercegovine“. Sarajevo, 1977.

NAPOMENA: Riječ je o radovima publiciranim u periodici, koji broj stranica, odnosno veliki broj priloga, tabli, karata, grafikona, fotografija i drugih propratnih materijala koji u znatnoj mjeri sma stručnog teksta.

Dodatna

1. A. Busuladžić „Privatna antička arheološka kolekcija iz B Hercegovine (krovotovorine ili originali?).“ U: Godišnjak balkanološka ispitivanja, knj. 44, Sarajevo, 2015, str. 115
2. A. Benac – B. Čović „Glasinac I i II“. Sarajevo, 1956 i 19
3. Z. Marić „Grobovi ilirskih ratnika iz Kačnja“. U: Glasnik muzeja Bosne i Hercegovine, XIV, Sarajevo, 1959, str. 87
4. Z. Marić „Reviziono iskopavanje ilirske grobnice u Kačn U: Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, XX

		Sarajevo, 1977, str. 101 do str. 110. 5. D. Rendić-Miočević „Iliri i antički svijet“. Split 1989. – d odnosi na Grke.

Šifra predmeta: FILARH 523	**Naziv predmeta: Iliri i rimski svijet**		
Ciklus: II drugi	**Godina: II - druga**	**Semestar: zimski**	**Broj ECTS kredita:** 5 druga studijska grupa 3 ECTS
Status: obavezni		**Ukupan broj sati: 60** Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja 45 sati. Vježbe 15 Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti	

Učesnici u nastavi	**Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet** [u ovu rubriku ne unositi imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]
Preduslov za upis:	nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je upoznati se sa kompleksnim odnosima koji su vladali između Ilira i Rima, te koji su u konačnici doveli do pokorenja prostora Balkana od strane Rimskog carstva.
Tematske jedinice: *(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)*	Ilirska i panonska plemena Autarijati, Delmati, Desitijati, Japodi, Breuci, Skordisci Ilirska država Stanje Rima i motive osvajačke politike Zemlje antičkog Ilirika i Rim Uspostava vlasti Rima Rimsko-ilirski ratovi I i II Batonov ustanak Konačno osvajanje **Polusemestralna provjera znanja studenata** Uspostava nove provincije Ilirik – Dalmacija Panonija, Mezija, Dardanija Odnos domaćeg ilirskog i rimskog uticaja Materijalni ostaci, svakodnevni život Ilira, naselja, nastambe, gospodarski život Pojava vjerskog sinkretizma Rimski carevi porijeklom sa ilirskog područja Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave) Završni ispit za student I i II ciklusa po Bolonjskom procesu
Ishodi učenja:	*Znanje*: Studenti će usvojiti značajan broj informacija koji se odnose na veze između Rima i ilirskih plemena. *Vještine*: Uz pomoć navedenih znanja budući stručnjaci će moći pravilno

<table>
<tr><td></td><td>valorizirati arheološke lokalitete i objekte te pokretni material iz prelaznih epoha od željeznog doba do ranog rimskog razdoblja. Može primijeniti znanje i sposobnost za rješavanje problema, može primijeniti konceptualno razmišljanje i kreativnost. U stanju je ocjeniti metodologiju arheološkog rada.
Kompetencije: Ishodi i kompetencije ovog predmeta dovode do praćenja kontinuiteta procesa romanizacije, te stanja na području Balkana u predrimsko doba. Student ima sposobnost integriranja znanja, uspješno savladavanje složenih stručnih i naučnih problema, na osnovu nepotpunih informacija može formirati sud o problemu, može svoje zaključke prenositi drugima. Može autonomno raditi.</td></tr>
<tr><td>Metode izvođenja nastave:</td><td>Nastava se izvodi kroz predavanja i video prezentaciju.</td></tr>
<tr><td>Metode provjere znanja sa strukturom ocjene[1]:</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Prva polusemestralna provjera znanja</td><td>45</td><td>45</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Aktivnosti</td><td>5</td><td>5</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Završni ispit (pismeni, usmeni ili kombinirani)</td><td>50</td><td>50</td></tr>
<tr><td>4.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja formira se primarno na temelju pokazanog znanja u toku polusemestralnog i završnog ispita.
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:
a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr>
<tr><td>Literatura[2]:</td><td>Obavezna:
1. Danijel Džino – Alka Kunić "Rimski ratovi u Iliriku – Povijesni narativ" Zagreb, 2013.
2. Salmedin Mesihović – Amra Šačić "Historija Ilira", Sarajevo, 2015.
3. Marin Zaninović "Od Helena do Hrvata", Zagreb, 1996.
4. Marin Zaninović "Ilirsko pleme Delmati", Šibenik 2007.</td></tr>
</table>

[1] Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrduje vijece organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa clanom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

[2] Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijece organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrduje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

	5. Aleksandar Stipčević "Iliri", Zagreb 1991 (ima više izdanja). 6. Boris Olujić "Povijest Japoda" Zagreb, 2007. 7. Branka Raunig "Umjetnost i religija prahistorijskih Japoda". Sarajevo, 2004. Dopunska: 1. Enver Imamović "Antički kultni i votivni spomenici na tlu Bosne i Hercegovine. 2. Grupa autora "Sahranjivanje kod Ilira", Naučni skup, knjiga VIII, KNJ, 2. Sanu, Beograd, 1979.

Šifra predmeta: FILARH 570	Naziv predmeta: Rimska provincijalna arheologija		
Ciklus: II drugi	**Godina: II - druga**	**Semestar: ljetni**	**Broj ECTS kredita:** 5 druga studijska grupa 3 ECTS
Status: obavezni		**Ukupan broj sati: 60** Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja 30 sati. Vježbe 15 Seminar 15 Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti	

Učesnici u nastavi	**Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet** [u ovu rubriku ne unositi imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]
Preduslov za upis:	nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je upoznati se sa antičkim naseljima i najvažnijim nalazima na prostoru koje se neposredno nalazi uz Bosnu i Hercegovinu. Na nekim mjestima su izrađeni kapitalni objekti i nalazi koji su imali velikog uticaja i na unutrašnjost. Cilj je upoznati student sa zdanjima poput Dioklecijanove palače, Cibala i drugih naselja.
Tematske jedinice: *(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)*	Uspostava rimske vlasti na istočnoj obali Jadrana Antička Pula Narona i njen ager Epidaur Salona, veliko središte rimske provincije Dalmacije Dioklecijanova palača Mursa i Cibale, rimska urbana naselja u Panoniji Siscija rimski grad Burnum Tilurium Histri – Liburni Gospodarstvo antičke Istre **Polusemestralna provjera znanja studenta** Antičke nekropole na Balkanu Načini ukopa, prilozi Pokretni nalazi u rimskoj provinciji Dalmaciji (staklo i keramika) Pokretni nalazi u rimskoj provinciji Dalmaciji (metal, oružje, oruđe, nakit) Viminacijum Gamzigrad

	Šarkamen Pokretni nalazi u rimskoj provinciji Meziji Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave) Završni ispit za studnete I i II ciklusa po Bolonjskom procesu.
Ishodi učenja:	*Znanje*: Studnetima će se ponuditi detaljne informacije o mnogim antičkodobnim lokalitetima, objektima i najznačajnijim pokretnim nalazima sa prostora današnjih Hrvatske, Srbije i Crne Gore, odnosno provincija Panonije, Mezije i dijelova provincije Dalmacije. *Vještine*: Studenti će biti osposobljeni da prate podatke i činjenice vezane za neposredno susjedstvo i rezultate arheoloških istraživanja, koja spadaju u isti kulturni i hronološki okvir. Može primijeniti znanje i sposobnost za rješavanje problema, može primijeniti konceptualno razmišljanje i kreativnost. U stanju je ocjeniti metodologiju arheološkog rada. *Kompetencije*: Ishodi učenja i stečene kompetencije se primarno odnose na osposobljavanje i pravilnu komparaciju, te kontekstualizaciju dubljih procesa koji su se neraskidivo odnosili na širi region. Student ima sposobnost integriranja znanja, uspješno savladavanje složenih stručnih i naučnih problema, na osnovu nepotpunih informacija može formirati sud o problemu, može svoje zaključke prenositi drugima. Može autonomno raditi.
Metode izvođenja nastave:	Nastava se izvodi kroz predavanja i video prezentaciju lokaliteta, materijala, objekata i karata.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene[1]:	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Prva polusemestralna provjera znanja	45	45
2.	Aktivnosti	5	5
3.	Završni ispit (pismeni, usmeni ili kombinirani)	50	50
4.			
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
Napomena: Osnovno mjerilo konačnog ocjenjivanja formira se primarno na temelju pokazanog znanja u toku polusemestralnog i završnog ispita.
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

[1] Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrduje vijece organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa clanom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Literatura[2]:	Obavezna: 1. Mate Suić "Antički grad na istočnom Jadranu" Zagreb – ima više izdanja 2. Nenad Cambi "Antika", Zagreb, 2002. 3. Emilio Marin "Ave Narona", Zagreb, 1997. 4. Duje Rendić – Miočević "Iliri i antički svijet", Split 1989 – dio koji se odnosi na rimsko razdoblje. 5. Aleksandar Jovanović "Rimske nekropole na teritoriji Jugoslavije", Beograd, 1984. 6. Robert Matijašić "Gospodarstvo antičke Istre", Pula 1998. 7. Ivana Iskra Janošić "Urbanizacija Cibala i razvoj keramičarskih središta" Zagreb – Vinkovic, 2001. 8. D. Pinterović "Mursa i njeno područje u antičko doba". Zagreb, 1978. 9. Grupa autora "Longae Salonae" I i II, Split 2003. 10. Grupa autora "Rimska vojska u Burnumu", Drniš – Šibenik – Zadar, 2007. 11. Alka Starac "Rimsko vladanje u Histriji I Liburniji I i II", Pula 1999 I 2000. Dopunska: 1. Mirjana Sanader "Antički gradovi u Hrvatskoj", Zagreb. 2. Grupa autora "Antička Duklja – nekropole". Titograd, 1975. 3. Mirjana Sanader i saradnici "Tilurium I, II, III, IV". Zagreb, 2001, 2003.

[2] Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijece organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrduje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo